Eina du kartu per mėnesį

II METAI.

Gegužės m. 30 d.

MEDICINA

LAIKRAŠTIS, PASKIRTAS MEDICINOS TEORIJOS IR
:-: PRAKTIKOS REIKALAMS :-:

4 Nr.

TURINYS:

LEIDŽIA: Gydytojų sekcija prie Lietuvių Mokslo Draugijos ir Kauno Medicinos Dr-ja.

Redaktorius **D-ras J. Žemgulys.**

Redakcijos ir Administracijos adresas: KAUNO LIGONINĖ KAUNE.

SKELBIMŲ KAINA: :-: 5 auks. už eilutę. :-:

PRENUMERATOS KAINA: metams 120 auks., pusei m. 60 a.

∴ **Atskiro numerio kaina 10 auks.** ∴

∴ „DIRVOS“ B-vės Spaustuvė Mariampolėj 1921 ∴

Lietuvos Raudonojo Kryžiaus

LIGONINĖJ

dirba šie klinikų skyriai:

1) Moterų ligų ir gimdymo (D-ras Mažylis)
2) Akių Ligų (D-ras Avižonis).
3) Nosies, gerklės, ausų ligų (D-ras Alekna).

Gimdymo

kambariai

Gerai įtaisytos

operacinės salės

LIGONIAI GALI GAUTI VISAI

atskirų

kambarių

(separatkų)

Neturtingos gimdančios priimamos į ligoninę visai DYKAI

Lietuvos Raud. Kryžius įsitaisė

SANITARINĮ AUTOMOBILĮ

sunkiai sergančius ligonius į ligoninę vežti.

Pareikalavus automobilis bus siunčiamas į miestą, į stotį ir už miesto, esant geram keliui

Patogiai ir greit galima vežti sunkiausiai sergančius ligonius, net reikalaujančius ligoninėj operacijos pagalbos.

Reikalui esant automobiliu gali būti išsiųsta akušerė arba sesuo, o skubiu reikalu (pv. prie gimdymo) ir gydytojas su visais reikalingais operacijai prietaisais.

Į kitas Kauno ligonines galės būt vežami ligoniai tik nesergantieji limpamomis ligomis.

Prašoma g. g. gydytojų siunčiant ligonius į klinikų skyrius kartu atsiųsti savo pastabų del ligos. Apie atsiųstų ligonių padėtį, apie įvykusias operacijas ir t. t. visiems g. g. gydytojams bus pranešta raštu.

MEDICINA

laikraštis, paskirtas medicinos teorijos ir praktikos reikalams.

II METAI | Gegužės m. 30 d. | 4 Nr.

Apie gydymą perniones Rentgeno spinduliais.

Dr. P. Kalvaitytė.

Paskutiniu laiku mėginama gydyti Rentgeno spinduliais įvairias ligas visai neįveikiamas arba sunkiai teįveikiamas kuria kita terapija. Gydoma tais spinduliais ne tiktai piktosios apaugos, ne tikrai chroninės odos ligos, bet daroma mėginimų gydyti jais ir chlorozą, anemiją, chroninį bronchitą, artritus, strumas, pagaliau kai kurias nervų sistemos ligas. Mėginimai daromi dažnai grynai empiriniu būdu, o gydymo gaviniai skelbiami be kokių teoretinių pamatavimų. Žodžiu, einama apgraibomis pirmyn ir ieškoma, ką galima su Rentgeno spinduliais padaryti.

Esant tokiai padėčiai, radome ir mes galimu pamėginti gydyti Rentgeno spinduliais perniones. Apie gydymą perniones Rentgeno spinduliais literatūroj kaip ir neminima. Vienoj tik knygoj radau prof. rentgenologo Meyer'o išsireiškimą, kad prie perniones galima esą leisti vieną odos eritemos vienetą, bet kokių pasekmių galima iš to laukti nepaminėta. Leisti vieną o. e. v. reiškia, kad ligoniui nepakenksi daugiau nieko. Pamėginome, padarėme: pasekmių turime gerų.

Ligonis atėjo pas mus IV. 10 su ištinusiais abėjų rankų viršutiniais plaštakais ir pirštais. Ištinimo vietose oda buvo raudona, daiktais sutrukusi. Delnai visiškai sveiki. Šiaip ligonis atrodė gerai. Pirštai ir plaštakai pradėję tinti praeitą žiemą, kada atvažiavo į seminariją. Namie esant netindavę. Tą žiemą nedaug tebuvę patinę. Per Kalėdas namo parvažiavus, buvę geriau. Vasarą buvę visai perėję. Šia žiemą, po Visų Šventų vėl patinę. Ypač patinę šį pavasarį, kada tekę dažnai mirkytis rankas šaltame vandeny. Ligonio pastebėjimais šaltis ne tiek veikiąs, kiek drėgnas oras. Labai niežėdavę ypač gavus oro. Rytmetį atsikėlus neniežėdavę. Gydęsis karštų vandeniu. Pradžioj šiek tiek gelbėję, paskiau ne. Nuo glicerino su spiritu darydavęsi blogiau.

Kadangi paprasti gydymo metodai—šiltos vonės ir spirito trinimai—nieko negelbėjo nutarta ligonis gydyti Rentgeno spinduliais. Leista 3 kartus po $^{1}/_{3}$ o. e. v. Paskutinis seansas padarytas IV. 18. Po 2 savaičių ligonis jautė rankose kaitinimą,

kuris po keletos dienų perėjo. Eritemos jokios nebuvo. Dabar rankos visai sveikos, oda švelni, daiktais truputį pigmentuota.

Kad pamatavus gydymo pasisekimą, reikia žinoti patologinę anatomiją ir fiziologiją atsakančias kalbamai ligai. Apie perniones literatūroj labai mažai terašoma; jų patologinė anatomija ir fiziologija dar visai mažai išaiškintos. Manoma, kad prie permionės, kaip ir prie visų kitų nušalimų, pradžioj susitraukia smulkiausios arterijos. Kokios? Tur but art. terminales strati papill. nes susitraukus kitoms arterijoms sunku būtų išaiškinti, kodėl oda suserga tik daiktais. Arterijų susitraukimas sukelia toje vietoje anemiją, paskui pasyvę hyperemiją. Šilumoj arterijų sienos vėl išsiplečia ir pasyvė hyperemija pereina į aktyvę. Apskritai aktyvės hyperemijos stadija pre nušalimų yra jau gijimo stadija. Bet prie perniones to gijimo neįvyksta, nes pasikartoją kenksmingi momentai padedą naujam nušalimui. Tokie pasikartoją maži nušalimai veda pagaliau prie chroninės hyperemijos, prie nenormalaus kraujo cirkuliavimo. Ir gydoma tuo būdu, kad kraujo cirkuliavimą sergančiose vietose pagerinus. Mūsų atsitikime tas pagerėjimas įvyko del Rentgeno spindulių.

Sulyg daugybės tyrimų (Scholz, Rost, Gasmann) Rentgeno spinduliai ypatyngu veikimu kraujo indų sienų nepasižymi. Jie veikia tiktai atskirų narvelių protoplazmą, mažose dozose aktyvuodami ją, kiek didesnėse silpnindami, didelėse užmušdami. Atskirų audinių narvėlius spinduliai veikia nevienodai; daugiausiai veikia epitelijų, paskui jungiamuosius audinius, toliau raumenis ir pagaliau kaulus, Juo jaunesni narveliai, juo stipresnė juose gyvenimo energija juo labiau veikia juos Rentgeno spinduliai. Kraujo indų endotelijaus narvelius spinduliai veikia stipriau, neg paprastą odą. Dėl gavimo kraujo indų endotelijaus reakcijos pakanka sulyg Wetterer'u $^{3}/_{5}$ o. e. v. vidutinio kietumo spindulių. Jeigu kraujo indai nebūtų uždengti odos epitelijaus sluogsniu, tai leidus pilną o. e. v. jie gautų jau užmušančią dozą. Bet odos epitelijus dalį spindulių absorbuoja ir tokiu būdu apsaugoja kraujo indų endotelijų nuo per stipraus spindelių veikimo. Paprastai jo išsigimimas gaunamas tik prie stiprios eritemos.

Mūsų atsitikime eritemos nebuvo, nes o. e. v. buvo leista dalimis, kaip jau minėjau, su 3 dienų laikotarpiais. Per tą laiką narveliai spėjo atsilsėti. Švitinant, kiekvieną kartą narveliai gavo tiktai stimuliuojančią dozą. Manau, kad toji stimuliuojanti doza kaip tik yra mūsų pasisekimo pagrindas.

---

25 metų rentgenologijos apžvalga.

Dr. J. Žemgulys.

Daug buvo medicinoje išradimų, sukėlusių savo laiku didelių sensacijų, daug turėta ir vilties del tų išradimų, bet galiausiai

toji viltis apvildavo. Prie tokių išradimų priklauso ir Koch'o tuberkulinas, Ehrlich'o preparatas 606 ir kiti. Rentgeno spinduliai taip pat savo pradžioje sukėlė didelę sensaciją, sukėlė daug gražių vilčių, bet praėjusieji 25 metai parodė, kad tikrenybė ne tik neapvylė vilties, bet kad praktikoje ji yra davusi ir tebeduoda daugiau, nekaip buvo tikėtasi.

Rentgeno spindulius atradus, pasitvirtino tas dėsnys, kad genialinis išradimas yra laimės dovana dirbančiam žmogui. Prieš Rentgeno spindulių atradimą jau viskas buvo tam atradimui parengta: buvo vamzdelių su išretintu oru katodiniams elektros spinduliams tirti (Hittorf'o, Geisler'io, Crookes'o), katodiniai spinduliai buvo jau senai rasti (v. Plücker'io 1859 m.), buvo Rumkorfo induktorius, buvo barijaus platinos cijanūro ekranas nematomiems šviesos spektro spinduliams observuoti, buvo fotografinių plokštelių. Würzburg'o universiteto fizikos profesorius Wilhelm'as Konrad'as Röntgen'as pastebėjo tiktai, kad šviečiant Hittorf'o vamzdelyj katodiniams spinduliams, pradeda fluoreskuoti barijaus platinos cijanūro ekranas ir gesti fotografinės plokstelės sidabro druska, nors Hittorf'o vamzdelis būtų visas į juoda popierą įvyniotas ir akiai visai nematomas. Iš to pastebėjimo Rentgenas padarė genialinę išvadą, kad esama tokių akies nematomų spindulių, kurie pereina per juodą papierį ir veikia ekraną ir sidabro druską. Rentgenas ne tik konstatavo tuos spindulius, bet ir smulkiai juos ištyrė, aprašė ir išrodė jų reikšmę. Čia ir yra didžiausias jo nuopelnas.

Ir kiti tyrinėtojai jau buvo arti priėję su Hittorf'o vamzdeliu prie Rentgeno spindulių atradimo, bet tikruoju tų spindulių radėju gali būti laikomas tik C. W. Röntgen'as. Juk ir Amerikon nuvažiuodavo žmonių iš Europos dar prieš Kolumbą (pav. skandinavai), o vis delto Amerikos radėju laikome Kolumbą, nes tik jo darbas yra davęs tikrųjų vaisių.

Apie savo radimą Rentgenas pranešė Würzburg'o fizikos ir medicinos draugijoje 1895 m. gruodžio mėnesį ir 1896 m. kovo mėnesį. Pranešimas buvo vardu: „Apie naują spindulių rūšį". Savo atrastuosius spindulius Rentgenas pavadino x spinduliais. Taip tie spinduliai ir iki šiol tebevadinami (Angluose, Amerikoj, Prancūzuose). 1896 m. sausio mėn. 23 dieną Würzburgo fizikas ir medicinos draugijos susirinkime, pirmininkaujant anatomui Kölliker'iui, Rentgenas padarė fotografinį Kölliker'io rankos atvaizdą šviesiam kambaryj. Tame susirinkime prof. Kölliker'is pasiūlė pavadinti naujai atrastuosius spindulius Rentgeno spinduliais. Taip tie spinduliai dabar yra vadinami vokiečių ir kitose jų įtakoje esančiose literatūrose.

Be minėto pranešimo, Rentgenas laikė Karališkoj Prūsų Mokslų Akademijoj ir kitą pranešimą: „Tolesni pastebėjimai del x spindulių ypatybių" Tuose dvejuose pranešimuose suglaustoje formoje Rentgenas išdėstė visas svarbesniąsias naujų spindulių fizikos ypatybes. Jis tuokart jau konstatavo, kad jie yra šviesos spin-

duliai, nors nepalenkiami, neperlaužiami ir neatmušami. Rentgeno tyrinėjimai buvo taip pilni ir visapusiški, kad ylgą laiką buvo nepajudinami. Tik kiek vėliau anglas Barkla konstatavo tų spindulių polerizaciją. Ir tik 1912 m. Friedrich, Knipping, Laue išrodė, tiesa ne su prizmos ar Rowlando sieto, bet su kristalų pagalba Rentgeno spindulių lankstumą ir vilningumą.

Paaiškėjo, kad Rentgeno spinduliai yra toks pat elektromagnetinis etero virpėjimas, kaip ir matomieji šviesos arba infraraudonieji, ultrafioletieji ar radijaus spinduliai; tiktai Rentgeno spindulių vilnys yra daug (apie 10000 kartų) trumpesnės ir jų virpėjimų skaičius yra, palyginti, daug didesnis, nekaip paprastų šviesos spindulių. Savo keliu, Rentgeno spindulių yra ilgesnės vilnies (minkštesnieji spinduliai) ir trumpesnės (kietesnieji spinduliai). Radijaus spinduliai yra dar apie 10 kartų trumpesnės vilnies, nekaip Rentgeno spinduliai. Bet paskutiniu laiku pasiseka vis labiau kietesnių spindulių gauti, ir tuo būdu tarpas tarp Radijaus ir Rentgeno spindulių eina vis siauryn.

Rentgenas savo pranešimuose pažymėjo ir visuomenė tuoj suprato, kiek daug svarbos naujai atrastieji spinduliai gali turėti apskritai mokslui, o ypačiai medicinai. Susidomėjimas viso pasaulio gydytojų buvo neapsakomas. Daug žmonių ėmė tuoj Rentgeno spindulius taikinti praktikoje. Su gydytojais ėjo kartu ir technikai, o paskui jų ir kapitalas. Aišku, kad jų visų bendradarbiavimas turėjo ir kolosalinių sekmių. Prietaisai Rentgeno spinduliams gauti ėmė greit tobūlintis, ir netrukus Rentgeno lempos pasidarė labai mažai bepanašios į pirmykštį Hittorf'o vamzdelį, su kuriuo dirbo Rentgenas. Spindulių pritaikinimo ribos žymiai išsiplėtė.

Technikos srityje svarbiausiais įvykiais nuo Rentgeno spindulių atradimo reikia laikyti įvedimą srovės lygintojų ir begazinių, elektroninių lempų. Rentgenas dirbo su indukcine Rumkorf'o spirale. Kiti tyrinėtojai taip pat ilgą laiką dirbo su induktoriais. Bet jau prieš karą H. C. Snook Filadelfijoj (Amerikoje) pradėjo dirbti su srovės lygintojais (Gleichrichter). Šis skiriasi nuo induktoriaus, tuo kad induktoriui sunaudojama ir tobūlinama yra tik viena kilnojančiosios srovės fazė (v. atidaromoji srovė), o priešingojo krypsnio srovė (v. uždaromoji srovė) yra visokiais būdais slopinama; dirbant su srovės lygintoju sunaudojamos abi kilnojančiosios srovės fazės, nes srovei einant neigiamąja faze, jos krypsnis staiga atsukiamas atgal, ir ji eina tokiu būdu nuolat pavilniui, vienu krypsniu. Dirbant su srovės lygintoju galima ramiau dirbti, sunaudoti abi fazi, leisti per lempą daug srovės, pasiekti labai didelės įtampos.

Elektronines lempas pirmą kartą padare 1912 m. Lilienfeld'as Vokiečiuos ir Coolige, Amerikoj. Nuo paprastųjų (v. joninių) jos skiriasi tuo, kad joninėse yra dar skystaus gazo, o iš elektroninių jis yra visai ištrauktas: Metalinis tos lempos katodas yra baltai įkaitinamas ir per jį leidžiama didelės įtampos srovė; iš įkaitinto

katodo išeinanti elektronai muša į antikatodą, ir gamina Rentgeno spindulius. Elektroninės lempos daug ilgiau dirba, jų kietumas yra lengvai reguliuojamas, su jomis galima gauti daug kietesnių spindulių, nekaip su joninėmis lempomis. Giliojoj terapijoj begazės lempos jau baigia vyti gazines laukan.

Buvo mėginta Rentgeno lempas dirbti ir iš vieno metalo, be stiklo, bet tai pasirodė nepraktinga nes lempų vakuumas labai greit nyko, ir jas reikėjo nuolat laikyti prie oro siurblio. Dabar vieno metalo lempos vartojamos tik kristalografijoj.

Rentgeno spinduliai dabar daugiausia vartojami medicinoje. Čia jie dabar turi tiek reikšmės, kad nė viena ligoninė negali be jų kaip reikiant dirbti, nė vienas gydytojas praktikas negali jais nesinaudoti. Užsieniuose leidžiama daug specialinių rentgenologijos laikraščių, iš kurių vokiečių kalboje pažymėtini: „Fortschritte aus dem Gebiete der Röntgenstrahlen" Hamburge „Strahlentherapie" Leipcige ir daug kitų. Yra šaukiama ir tam tikrų rentgenologų ir kitų radiologų kongresų. Pirmas internacijonalinis radiologų kongresas buvo Paryžiuj 1900 m., antras Bern'e 1902 m., trečias Milan'e 1903 m. 1905 m. įvyko pirmas Vokiečių rentgenologų kongresas Berlyne, ir buvo įkurta Vokiečių Rentgenologų Draugija. Petrapilyj bolševikų yra įkurtas centralinis valstybinis rentgenologijos institutas, kur direktoriais yra profesoriai Nemenov'as ir Trocki's.

Rentgeno spinduliai vartojami yra medicinoje diagnostikos ir terapijos reikalui. Diagnostikoje naudojamės tiek tiesiuoju peršvietimu, tiek atvaizdavimu plokštelėse. Peršvietimus darome tada, kada reikia orientuotis apie kurio nors organo ar kūno padėtį, kada reikia ištirti organas jo įvairiose padėtyse, tam organui judant, ir kada reikia sujungti tyrinėjimą Rentgeno spinduliais su palpacija. Peršviesdami, matome mažiau spindulių pereinamųjų organų arba jų dalių šešėlius ant tam tikro ekrano (barijaus platinos cijanūro, cinko silikato). Ant tų ekranų galime ir žiūrimųjų organų ribas nupiešti. Kad aiškiau būtų matyti, leidžiame Rentgeno spindulius pro nedideles diafragmas.

Bet vis tik, peršviečiant taip aiškiai ant ekrano, viso negalima taip įžiūrėti, kaip kad atvaizdavus plokstelėse. Plokštelėse galima įžiūrėti ir kaulų struktūrą, ir plaučių piešinio smulkmenas, ir inkstus, kas peršviečiant yra labai sunku padaryti. Rentgenografijos, reikia pažymėti, brangiau atseina, (plokštelės etc.), jų dirbimas daugiau laiko atima, jų skaitymas reikalauja didesnio įpratimo. Atvaizdas (rentgenogramos) nėra tai paprastas šešėlis, tai yra susisluoksniavimas įvairiausių organų ir jų dalių kontūrų, pro kuriuos pereina Rentgeno spinduliai, kol patenka ant plokštelės.

Iš pradžių galima buvo rentgenografuoti tik nekrutantieji daiktai, nes ekspozicija buvo ilgoka. Ilgainiui pavyko ekspozicija sutrumpinti iki $^{1}/_{10}$ sekundės. Tuo būdu buvo galima rentgenografuoti ir krutantieji organai, pav. plaučiai, širdis, skrandis

ir t. t. Ypač daug prisidėjo prie sutrumpinimo ekspozicijos sustiprinamųjų ekranų išradimas, t. y. tokių ekranų, kurie gautuosius Rentgeno spindulius paverčia matomais šviesos spinduliais, kurie daug smarkiau veikia plokštelę, nekaip Rentgeno spinduliai. Sustiprinamieji ekranai sutrumpina ekspoziciją 4—5 kartus. Pirmą sustiprinamąjį ekraną padirbo dar Winkelmann ir Straubel Jenoje 1896 m., bet tas ekranas buvo nevykęs. Tikrai gerus ekranus pradėjo dirbti tik tata, kada garsusis Eidisson'as pasiūlė juos dirbti iš volframo rūkšties kalcijų. Dabar dirba dar stereografinius organų atvaizdus Rentgeno spingulių pagalba plastingumui ir kinematografinius atvaizdavimus organų krutėjimui parodyti.

Rentgeno spinduliai diagnostikoje tiek daug duoda, kad su jų pagalba jaunas gydytojas kartais diagnozę geriau ir greičiau pastato, nekaip senas prityręs gydytojas be Rentgeno spindulių. Delto Rentgeno spindulių eros pradžioje kai kurie senesnieji gydytojai su nepasitikėjimu žiūrėjo į juos, bijodamies, kad Rentgeno spinduliai neišvytų laukan senųjų tyrinėjimų būdų (ypač perkusijos ir auskultacijos) ir vadinamojo gydytojo instinkto, nujautimo. Ta baimė yra juo pažymėtina, kad rentgenologijos pradžioje niekas ir manyti nemanė, kad su spindulių pagalba galima būtų ne tik kaulai, bet ir vidurių organai matyti. Vėliau betgi paaiškėjo, kad rentgenodiagnostika visur pagrindiniu tyrinėjimo metodu negali eiti. Pagrindiniu metodu ji eina daugeliui stemplės, skrandžio, žarnų ligų, diafragmos, plaučių ligų (plaučių abscesai, centralinės pneumonijos, tuberculosis moliaris et disseminata, sarcomotosis hilius'o gilių tbc. ir t. t.) ir kai kurioms kitoms ligoms. Šiaip rentgenodianostika yra tuo tarpu tik pagelbinis tyrinėjimo metodas, tiesa labai svarbus. Klininis ir rentgenologinis tyrinėjimas turi vienas antrą papildyti. Daugumoj atsitikimų, kaip sakiau rentgenodiagnostika kliniką papildo, o ne klinika rentgenologinį tyrinėjimą. Pastarasis atsitikimas būna tik prie minėtųjų plaučių ir valgio virškinimo organų tyrinėjimų. Rimčiausią sprendimą ir daugiausia išvadų galima bus padaryti, kada pasiseks sugretinti davinius klininio ir labaratorinio tyrinėjimo, rentgenologinio tyrinėjimo ir operacijos (resp. autopsijos).

Iš įvairiausių medičinos šakų daugiausia Rentgeno spinduliai naudojami dabar chirurgijai ir vidurių ligoms.

Chirurgijoj visa intratorakolinė diagnostika atliekama Rentgeno spindulių pagalba. Toliau, Rentgeno spinduliai būtinai reikalingi yra kaulų žeidimams, ligoms (atrofijai, suminkštėjimui, navikams, cystoms ir t. t.), augimo sutrikimams ir anamalijoms ištirti. Nelaiminguose atsitikimuose, imant į kariuomenę, kada žmogus palinkęs yra ligą simuliuoti, tikras diagnozas gali būti pastatytas kartais tik Rentgeno spindulių pagalba. Dažnai ir minkštoms kūno dalių ligoms pažinti naudojasi Rentgeno spinduliais: cysticerkams raumenyse gazų pūslėms prie gazinės flegmonos bursae mucosae sukalkėjimams, raumenų ir sausgyslių prikabinimų ir ryšių osifikacijai pamatyti ir t. t. Visiems yra žinoma,

kiek plačiai yra Rentgeno spinduliai vartojami pašalinių kūnų (kulkos, adatų ir t. t.) lokalizacijai nustatyti. Nors reikia pasakyti, kad rentgenoskopinės operacijos (operavimas tiesiai Rentgeno spinduliuose) jau nebedaromos: tos rūšies operacijos yra pavojingos, o lengvumo jos nedaug tėra lengvesnės. Ortopedijai Rentgeno spinduliai ypač reikalingi colli femoris sulinkimams klubo išnirimams, koksitams, cosae valgae et varae, įgimtam ir įgytam skaliozui ir t. t. Urologija gali pasinaudoti Rentgeno spinduliais, kada svarbu pamatyti inkstai ir pūslės akmenys, inkstų ir pūslės forma, padėtis, didumas, navikai ir t. t. Teismo medicinoj Rentgeno spinduliais naudojantis, galima be sekcijos pažinti kaulų ir kitų organų sužeidimus, galima pažinti, ar vaikas gimė gyvas ar negyvas (alsavo jis ar nealsavo) o taip pat išspręsti ir daug kitų klausimų, svarbių teismo medicinai.

Rentgeno spinduliai naudingi ir vidurių ligoms gydyti: plaučių tuberkuliosui (atskiriems infiltratams pačioje ligos pradžioje, paskui kavernoms, pneumotoraksui, pleuritui), plaučių navikams, abscesams, gangrenai, emfi zemai, uždegimui pažinti ir t. t. Širdis, turėdama kokių ydų, įgauna ir tam tikrą konfigurciją. Iš širdies konfiguracijos galima spręsti apie jos ydas. Rentgeno spinduliuose mes matome širdies konfiguraciją, didumą, padėtį, judėjimus, galime ir širdies ribas nupiešti. Visa tai turi labai didelės reikšmės diagnostikai. Nepamainomas yra rentgenologinis tyrinėjimas ir stemples liga sergantiems ligoniams: Rentgeno spinduliais galima nustatyti jos padėtį, diliataciją, divertikulus, pašalinius kūnus, funkcijonalinius ir organinius stenozus, peristaltiką, karcinomą ir t. t. Kadangi valgio virškinamieji organai yra nestandūs, lengvai spindulių pereinami, tad šiaip jie nebūtų matyti. Del to juos pripila vadinamosios kontrastinės košės, t. y. tokios, kuri nepraleidžia Rentgeno, spindulių, pav., košės iš Bismuthum carbonieum, Baryum sulfuricum ir kt. Tos košės prisipildo visos organo vietos, ir iš jos išvaizdos galime spręsti ir apie paties organo išvaizdą. Su tos košės pagalba mes sužinome, pav., skrandžio formą, padėtį, muskulatūrą, didumą, sekretorinę ir varomąją galią, matome opas (ulcera) ir carcinomas. Tas pats yra ir su žarnomis.

Kas del vaikų ligų tai Rentgeno spindulių pagalba tyrinėjami visoki skeleto augimo sutrikimai (prie miksedemos, kretinizmo, chondrodystophia foetalės, rachitis, lues congemta, tbc.), gl. thymus anomalijos, Hirschsprung'o liga tbc. gl. bronchiali ir daug kitų ligų.

Neurologijai Rentgeno spėnduliai naudingi kiaušo ir stuburo kaulų sužeidimams ir ligoms pažinti (fraktūroms, defektams, navikams, atrofijai ir t. t.). Prie tabes ir siringomielijos galima konstatuoti artropatijas ir kaulų atrofijas ir hipertrofijas; prie enuresis nocturna—spina bifida, prie vasomatorinių ir trofinių neurosų (erytomelalgijos, Raykand'o ligos, sklerodermijos)—įvairių kaulų atsimainymus, prie intermituojančio šlubumo galima matyti ant rentgenogramos sukalkėjusias arterijas ir t. t.

Laringologijai Rentgeno spinduliai naudingi sprendžiant tokius klausimus, kaip pav., kiek struma suspaudžia ar nustumia trachėją, kokie yra gerklės, trachejos, branchų stenozai, kame kokių yra pašalinių kūnų ir t. t. Rinologijai, taip pat Rentgeno spinduliai gali būt naudingi ieškant pašalinių kūnų, navikų, kaulų lūžimų, paleinosinių rūsių ligų ir t. t. Odontologai Rentgeno spinduliais gali matyti užsilikusius dantis, žiaunų cystas, dantų šaknų ligas; okulistai ir otiatrai—beveik vien tik pašalinius kūnus akyse arba ausyse.

Naujasniaisiais laikais pradėta daryti ir sunkumos (graviditatis) rentgenogramos vaisiaus padėčiai, dvynams, graviditatem extrauterinam pažinti sturplio, mieravimams patikrinti ir kitiems tikslams.

Net ir veterinarijai kai kada Rentgeno spinduliai galima sunaudoti, pav., kaulų permainoms pažinti, krūtinės, širdies ir indų ligoms arklių ir galvijų ištirti, prarytiems pašaliniams kūnams (pav. kaulams) atrasti pas šunes, ir t. t.

Ir medicinos teorijai Retgeno spindulių reikšmė pažymėtina. Užsieny kai kur jau pradedama studijuoti iš gyvo žmogaus, ir norminė anatomija, o ypačiai topografinė anatomija ir judėjimų mechanika. Gyvo žmogaus skrandžio formą ir padėtį pasisekė nustatyti tik su Rentgeno spindulių pagalba; ossifikacijos terminai irgi patogiausia tyrinėti yra su tų spindulių pagalba. Patologinei anatomijai, Rentgeno spinduliai mažiau vartojami kur jais daugiausia tiria kokias retenybes, kurių gaila piaustyti. Fiziologijai Rentgeno spinduliai svarbu tyrinėjant, pav., širdies padėtį, formą, didumą pulsaciją, rijimo aktą, skrandžio ir storųjų žarnų darbą, sąnarių ir diafragmos judėjimus ir t. t. Farmakologijos dalykui Rentgeno spinduliai iki šiol stebėtinai mažai tenaudojami; reikia manyti, kad toliau jais naudosis daugiau.

Ir prigimties mokslai turi naudos iš Rentgeno spindulių. Zoologijai jie naudingi tyrinėjimams įvairių anatomijos ir fiziologijos klausimų; galima patirti, ir kaip tie spinduliai veikia sprematozoidus, tripanozomas, bakterijas, peteliškes, peles, varles, jūros kiaulaites, viščiukus ir t. t. Botanikai žiūri kaip Rentgeno spinduliai veikia pupų, žirnių, saulėgrąžų sėklas ir daigus, o taippat rentgenografuoja brangesnius ir retesnius augalus. Su rentgenografijos pagalba randami yra kaulai žemės gabaliuose, tyrinėjamos ir mumijos. Ypač daug naudos davė Rentgeno spinduliai kristolografijai: su jų pagalba išaiškinta buvo taisiklinga kristalų atomų tvarka, atrasta, kad kristalai gali būti vartojami kaipo sietai spinduliams, išėjo aikštėn malekulės savakos, kaipo vieneto nereikalingumas ir t. t. Technika Rentgeno spinduliais naudojasi: tikriesiems brangiems akmenims ir perlams nuo netikrųjų atskirti, aukso gysloms kvarce rasti, įvairių metalų tyrumui, žaliosios medžiagos ydoms, liejamojo geležies ir plieno struktūrai pažinti, elektros kabeliams ištirti, alėjimų paveikslų autentingumui patikrinti (metalo kiekis dažuose!) ir t. t.

Kaip matome, Rentgeno spindulių vartojimas diagnostikos,

pažinimo tikslams yra gana platus. Kartu su rentgenodiaostikos pažanga eina ir rentgenoterapijos pažanga. Kaip rentgenodiagnostikai buvo reikalinga ir gydytojų ir fizikų ir technikų bendradarbiavimas, ligiai taip pat ir rentgenoterapija negalėjo be jų pakilti.

Rentgenoterapiją, pirmas pradėjo, galima sakyti, Despeignes Paryžiuje, šutinęs, be gero pasisekimo, skrandžio vėžį. Tikrą sekmingą rentgenoterapiją pradėjo tik Fraid'as, padaręs 1896 m. pirmą epiliaciją prie vaevus pilosus. Rentgenoterapija negalėjo kurį laiką plėtotis del to, kad nebuvo instrumentų Rentgeno spindulių kiekiui (dozai) matuoti. Pirmą tokį matojamąjį instrumentą—chromoradiometrą—pasiūlė 1901 metais Holzknechtas (Vienoje).

Iki 1902 m. buvo daroma tik paviršutinė, t. y. odos, paviršiaus, ligų terapija. 1902 m. amerikietiš Seun paskelbė du atsitikimu sekmingo leukemijos gydymo Rentgeno spinduliais 1903 m. Albers Schönberg (Hamburge) pastebėjo ozoospermiją po švitinimo Rentgeno spinduliais. Nuo to laiko prasideda giliosios terapijos istorija. Gimdos mijomas pradėjo gydyti pirmas Foveau de Courniceles 1904 m., bet tik 1909 m. Frönkel'io pranešimas kongrese ir Albers—Schönberg'o publikacijos įstatė mijomų gydymą į geras vėžes. Tuberkuliozas gydyti Rentgeno spinduliais pradėta 1905 metais.

Kartu su empiriniais tyrimais rinkosi ir sistemingų tyrinėjimų vaisiai apie biologinį Rentgeno spindulių veikimą. Pasirodė, kad Rentgeno spinduliai narvelius veikia taip pat, kaip ir šviesos spinduliai: iš pradžių jaudina, paskui juos naikina, tik Rentgeno spindulių veiksmas yra daug gilesnis. Spindulių matavimo ir dozavimo atžvilgiu visai tikrų rezultatų dar neprieita: dozavimo vienetu laikomas tas spindulių kiekis, kurs reikalingas yra, kad atsirastų ant žmogaus odos pereinanti eritema. Yra pasiūlymų priimti vienetu ne veikimą žmogaus odos, bet žirnių, pūpų ir saulėgrąžų, gemalų o taip pat varlių baužgalvių, tripanozomų ir t. t.

Jei rentgenodiagnostika yra prieinama kiekvienam šiek tiek su Rentgeno spinduliais apsipažinusiam gydytojui, tai to negalima pasakyti apie rentgenoterapiją. Rentgenoterapija priklauso tik specialistams. Rentgenoterapijos darbus negalima dirbti šobloniškai, nes jokio šablono čia dar nėra. Kiekvienas rentgenoterapentas yra kartu ir tyrinėtojas, kelių ieškotojas. Savaime suprantoma, kad tas kelių ieškojimas nepigiai atseina: daug tenka sugadinti instrumentų, daug turėti nepasisekimų, nusivylimų. Bet to yra visur, kur žmogus prieina prie žinojimo dienų. Nepasisekimai ne tik nesulaiko žmonijos nuo veržimosi į neištirtą, nažinomą pasaulį, bet dar daugiau duoda užsispyrimo tam darbui dirbti. Kiek rentgenologų nustojo sveikatos, kiek jų prieš laiką mirė, tačiau rentgenologų skaičius ne tik nesimažina, bet vis didyn eina!

Dabar rentgenoterapija yra geresnis, nekaip kuris kitas būdas, šioms ligoms gydyti: chroninei odos ligai, ekzemai, *lichen ruber planus*, priorijui hipertrichosiui, trichofitijai, farui, sycosiui,

mycosiofungvides, vermcae juveniles, hyperhydrosiui, odos vėžiui, menoragijai, metroragijai, gimdos mijemai, scrophulodermai, tuberkulinei limfomai, mažųjų kaulų tuberkuliozui, sausgyslių tuberkuliozui, minkštajai prostatos hipertrofijos formai, leukemijai, pseudoleukemijai operuotiesiems piktiems navikams, neoperuojamiesiems piktiems navikams.

Šios ligos yra gydomos Rentgeno spinduliais, bet čia su rentgenoterapija konkuruoja ir kiti gydymo metodai: psoriasis, licher ruber acuminetus et vermcosus, liechen simplex, pruritus cutaneus acue vulgaris et rosacea pustulosa, lupus erythematodes, lupus hypertroficus, exulcerans et varmcosus, rhinoscleroma, verrucae, randų veloidai, veneriniai bubonai, osteomalacija, Paget'o liga, Bazedovo liga, didžiųjų kaulų ir sanarių tuberkuliozas, plaučių tuberkuliozas, peritonitis tbc. octinomycosis.

Gydoma yra ir daug kitų ligų Rentgeno spinduliais. bet ajškių pasisekimų tuo tarpu neturime.

Mes Lietuvoj dabar gyvename tik rentgenologijos pradžią. Rentgenologijos vystymasis mūsų krašte yra sunkesnis todel, kad pas mus technika dar žemai tebestovi. Kiekvienas sugedimas yra sunkiau pataisomas ir daugiau laiko atima, nes viską reik siųsti į užsienį. Kad darbas netruktų reikia turėti daugiau atsarginių dalių, kas vėl brangina darbą. To nežiūrint pas mus jau yra nemaža žmonių, susidomėjusių rentgenologija; padaryti dra dideli žingsniai, padėta yra daug darbo ir lėšų tam dalykui į tinkamas vėžes įstatyti. Gal netrukus pradės rodytis tų darbų vaisiai ir gal nebetoli tas laikas, kada kiekviename didesniame Lietuvos miestelyj dirbs Rentgeno aparatas.

BIBLIJOGRAFIJA.

ЗАБОТЫ О НАСЕЛЕНІИ ВЪ АНГЛІИ. Книгоиздательство „Возрожденіе" при Лондонскомъ Отдѣлѣ Союзовъ Земствъ и Городовъ. Лондонъ 1920—8⁰, p. 233.

Čia išspauzdinta P. Vinogradov'o: gyventojų aprūpinimas istorijos perspektyvoje; R. Taunsend'o: privalomas pradinis mokymas ir mokytojų prirengimas; L. Smoll'o trumpa settlmentų pervažlga; S. Tiurin'o: vaikų darbo apsaugijmas; S. Zundelevič'io: medicinos pagalba gyventojams; A. Roždestvenskio: miestų igienos paišinys; S. Gavrilov'o: vieškeliai ir plentai.

Pakalbėsime vien dėlei Zundelevič'io straipsnio—Medicinos pagalba Anglijos gyventojams.

Pirmučiausia pabrėžiama, kad medicinos pagalba neturtėliams Anglijoj neina nemokejimo pradais, net nuo pauperų stengiamasi paimti nors menkas makesnis už gydymą.

1912 m. išėjo nacijonalinės asekuracijos aktas, kuris jau karo pradžioj buvo apėmęs apie 14 mil. darbo žmonių. Tik nuo

šio laiko centrinė valdžia ėmė tiesiog kištis į gyventojų sveikatos reikalus. Pirm to gyventojų sveikatos dalykais rūpindavosi pryvačios ir visuomeninės įstaigos, valstybė turėdavo tik jų kontrolę.

Dabar 1000-čiui Anglų gyventojų yra 4,9 lovų ligoninėse, bet ligoninių dalis niekam tikusi ir tuo būdų pasilieka tik 3,7 lovų 1000-čiui gyventojų, maždaug pritaikintų gydymo reikalavimams. Škotijoj—2,75, o Airijoj 1,5 lovų 1000 gyv.

Skaitoma, kad normingai pramonės šalyj reikalinga 5-6 lovas vienam gyventojų 1000, o zemdirbių šaliai užtenka 1 lovos 1000.

Vienos lovos laikymas atsieina per metus 71-110 svarų sterlingų.

Yra tendencija įtaisyt viena eilė izoliacijos ligoninių, kuriose turetų būt tuojau sudedami užkrečiomis ligomis susirgusieji. Bet nemaža dar Britanijos dalis toli gražu negali tuojau įvesdinti izoliacijos, nors mūnicipalitetų jau itaisyta apie jų 1,1 izoliacijos lovų 1000 gyventojų, iš viso apie 40.000 Anglijoi.

Daugiausia daromos mažos ligoninės taip apie 30 lovų.

Dar ir dabar yra Angluose apie 600 ligoninių, paskirtų vien pauperams, to tipo, kuris pašieptas Dikkenso raštose. Mat, norima pouperus atgrąsyti nuo labdarybės ir per tai stengiamasi ir ligoninės jiems taip taisyti, kad ne labai kas geistų tenai atsidurti. Tokiose pauperų ligoninėse 1914 l. 1. gydėsė 66.885 žmonių, ką darbininkų šalininkai vadina „stambiu visuomenės skandalu".

Nuo 1868 m. įtaisyta apie 300 rekonvalescentams prieglaudų, daugiausia privačia inicijatyva. Yra daug ambulatorijų—privačių asmenų įsteigtų ir mūnicipalitetų pagamintų.

Daugiausia mūnicipalitetų (savivaldybių) inicijatyva sukurta nauja institucija, vadinamoji *Sanitarinių Lankytojų* (Health visitors). Daromos atskiros to tipo draugijos, kurių tikslai rūpintis darbininkų šeimynų sveikata. Tų organizacijų nariai pasiskirstę miestą, parapiją rajonais perijodiškai lankosi po neturtelių butus, ima globoti kūdikius ir ligonis. Beveik visa šalis jau apimta tų organizacijų; jų priskaito apie 321. Į sanitarinius vizitatorius priimami gydytojai, gailestingosios seselės, akušerės tik su tinkamu ilgu stažu, mokama vizitatoriams iš savivaldybių sumų 100=150 svarų metams, dar duodama kelpinigių arba dviratis važinėt po rajoną.

Paminėtinos vadinamosios *gydymo misijos* (Medical Misions), kurių tikslas pritraukt į bažnyčias žmonių duodant nemokama medicinos pagalbą. Toks medicinos su tikyba sumaišymas nepasisekęs; 1916 m. Londone būta tik 3 ambulatorijų misijų laikoma.

Valstybinė asekuracija apima visus rankų darbo asmenis, 16—70 metų, gaunančius ne daugiau kaip 160 svarų metinio uždarbio.

Gydymo dalis suorganizuota šitaip. Vietiniai valstybės asekuracijos komitetai sustato sąrašus gydytojų, kurie yra sutikę

duoti pagelbą asekuruotiesiems asmenims. Sąrašai iškabinami paštų įstaigose. Kiekvienas asekuruotasis pareiškia, kurio gydytojo pagalba naudosis. Tas pats ir su vaistinėmis. Ir gydytojai ir vaistinės kartas nuo karto pagal sąskaitas gauna atlyginimą iš komiteto.

Finansavimas atliekamas šitaip: priverstini mokesniai nuo darbininkų, nuo darbdavių ir 9 šilingai metams iš valstybės kasos kiekvienam įtrauktajam nuo ligų. Iš 9 šilingų 7 eina gydytojui ir 2 vaistinei, nepaisant, ar įtrauktasis naudojosi gydytojo pagalba ar ne.

Iš asekuracijos fondo kasmet skiriama nuo kiekvieno asekuruoto asmens po 1¹/₄ šilingo kovai su tuberkuliozu (sanatorijoms ir kitoms priemonėms).

Kasmet auganti darbininkų partija yra sustačiusi savo medicinos pagalbos sumanymą, su kuriuo verta susipažinti.

Medicinos organizacijos sumanymas Britanijos Darbo Partijos sustatytas.

1. Reikalinga kuopilniausiai sunaudot medicinos mokslų nurodymai ne vien apsergėjimui ir gydymui nuo ligų, bet ir nustatyti geriausiai darbo, poilsio sutvarkymui, idant gautume daugiausia visuotino smagumo.

2. Valstybinė medicinos organizacija turi būti kaip centre, taip ir vietose plačios demokratijos kontroliuojama. Ji neturi apsunkinti laisvo gydytojo persirinkimo; jinai turi priartinti mediciną prie masių.

3. Visi medicinos mokslų laimėjimai, visokių rūšių specijalinė medicinos pagalba, visas konfortas turi būt duota visiems ligonims ir turtingiems ir beturčiams.

4. Būsimoji medicinos organizacija turi būti laisva nuo biurokratizmo. Ji neturi versti nei gydytojo, nei pacijento prieš norą dalyvaut organizacijoj.

Organizacijos praktikoje reikalinga, kad

1. Visiems, turtingiesiems ir beturčiams, gera medicinos pagalba būtų nemokama ir prieinama;

2. Prie medicinos pagalbos organizacijų būtų pritraukti geriausi gydytojai;

3. Tarnaująs medicinos personalas būtų prideramai už darbą atlyginamas ir išsitarnavęs turėtų užtektiną pensiją;

4. Turėtų tikrą laidą nuo reprėsijų už sąžiningą savo darbą.

Gyvenamoji vieta, turinti apie 6000 gyventojų, privalo turėt savo ligoninę, po 2 lovas kiekvienam 1000 gyventojų.

Visi vietos gydytojai gali lankytis ligoninėj ir gydyt savo ligonis.

Didesniuose centruose turi būt didesnės ligoninės, universitų miestuose—dar didesnės centrinės.

Visos ir mažesnėsės ir didžiosios ligoninės esti artimame kontakte, dažnai susižino, turi užtenkamai automobilių ir kitokių susisiekimo priemonių, kad umu laiku galima būtų ir ligoniai transportuoti ir konsultacijos padaryt.

Prie ligoninių turi būti užtenkamai įvairių specijalinių kabinetų, kur laisvaj praktikuoją gydytojai galėtų priiminėt ligonis pagal savo specialybes.

Turi būt pravestas izoliacijos principas, kad patys ligonys neplatintų ligų.

Privalo būti kiek reikiant gimdymo įstaigų.

Vienas gydytojas neturi aptarnauti daugiau, kaip 3500 gyventojų miestuose ir daugiau kai 2000 kaimuose.

Prie ligoninių turi būti įtaisyta kiek reikalinga dijagnostikai laboratorijų ir specijalinių kabinetų (Rentgeno).

Paminėta medecinos pagalbos organizacijos schėma numato dar: 1) ligonių aplankymą namuose, 2) mokyklų ir fabrikų medicinos priežiūrą.

Be to, yra ir praktikos nurodymų, kaip reikėtų pamažu tą schėmą vykinti.

Suprantama, kad valstybei reikės nemaža pinigų tam reikalui įkūnyt, bet tos schėmos autoriai tikisi, kad tai išsimokėtų iš susirgimo sumažėjimo, vidutinio gyvenimo pailgėjimo, darbingumo padidėjimo ir darbo našumo pakilimo. **K.**

IŠ KAUNO MEDICINOS DRAUGIJOS.

Kauno Medicinos Draugijos metinė apyskaita.

(1920 m. V 2—1921 m. V 2).

Praėjusiais metais Kauno Medicinos Draugijos veikimas kiek pakitėjo palyginti su 1919—1920 m. veikimu.

Susirinkus Steigiamajam Seimui ir susidarius Sveikatos Subkomisijai, kuri ėmėsi valstybinės medicinos klausimų, Kauno Medicinos Draugijos veikimas įėjo į siauresnę vagą. Praėjusiais metais Dr-ja daugiausia dėmesio kreipė į dabartinius mokslo medicinos klausimus, podraug atsiliepdama ypatingai svarbiais atsitikimais ir į gyvus visuomenės ir politikos klausimus. Gręsiant lenkų užpuolimo pavojui, Kauno Medicinos Draugijos buvo sukviestas susirinkimas dalyvaujant Kauno Gydytojų Sąjungos atstovams; tame susirinkime buvo surinkta aukų Lietuvos Gynimo komitetui ir paskelbtas atsišaukimas į Ltetuvos gydytojus krašto gynimu reikalu.

Kauno Medicinos Draugija šiais, kaip ir pirmaisiais savo gyvenimo metais, stovėjo už savų medicinos pajėgų auklėjimą, užuot kviečius iš užsienio svetimtaučių gydytojų. Paaiškėjus Sveikatos Departamento nusistatymui kviesti kovai su gresiančia Lietuvai choleros epidemija vokiečius gydytojus, visuotiniame K. M. D-jos posėdyje buvo priimta rezoliucija, kuria Draugija pareiškė laikanti tat nereikalingu ir nenorimu dalyku.

Norėdama sėkmingiau varyti darbą medicinos mokslo srityje, Kauno Medicinos Draugija nutarė sueiti į artimesnius santykius mokslo klausimais su Kauno Gydytojų Sąjunga; tiesa, tie santykiai kol kas dar kaip ir nėra pradėti.

Lietuvos gydytojų suvažiavimas, kuris buvo nutarta sukviesti 1920 m. IX. I, buvo atidėtas neapibrėžtam laikui del neramumo šalyje ir epidemijos. Nuo praėjusiųjų metų gegužės mėnesio K. M. D-ja ir Medicinos Sekcija prie Mokslo Draugijos leidžia laikraštį „Medicina".

Praėjusiais metais padaryta 10 visuotinių Draugijos susirinkimų, tarp jų vienas nepaprastas—su Kauno Gydytojų Sąjungos atstovais.

Padaryti šie mokslo pranešimai:

D-ras Kairiūkštis.
„Gūžių ir endeminio kretinizmo būstinė Lietuvoje".

D-ras Žemgulys.
1. „Tyrinėjimai su tuberkulino reakcijos pagalba".
2. „Rezultatai gydymo su Kvarco lempa".
3. „25 metų Rentgenologijos sukaktuvės".

D-ras Nasvytis:
„Serodijagnostika lues'o pagal Sachs Georgi ir Meineke".

D-ras Avižonis:
„Kaip organizuoti kovą su trachoma Lietuvoje"

Informaciniai pranešimai:

D-ras Žemgulys:
„Ispūdžiai kelionės Vokietijon".

D-ras Marcinkus:
Palangos kurorto klausimas".

D-ras Kairūkštis:
a) kareivis-naujokas su Tomsono liga;
b) ligonis su hypothyreoidismu
c) naujokas su gigantismus partialis.

D-ras Žemgulys:
a) ligonis su tuberculosis humeri sicca;
b) ligonis su arthritis deformans;
c) ligonis su neaiškia liga, panašia į morbus Raynaud;
d) 7 ligoniai su lupus ir kaulų tuberkuliosu iliustracijai pranešimo „Rezultatai gydymo kvarco lempa".

D-ras Avižonis:
a) ligonis su cataracta puncata coerulea;
b) ligonis su conjunctivitis nodosa;
c) ligonis su retinitis albuminurica;
d) ligonis su chorioiditis striata.
e) ligonis kareivis tyčia išsideginęs sau akis (karbolio rūgštimi).
f) 2 ligoniu su iridó-cyklitis tuberculosa.

Draugijos sudėtis:

Praėjusiųjų D-jos gyvavimo metų pravžioje D-jos narių są-

raše buvo 47 asmenis; metuose įstojo 3. Einant Draugijos įstatų § 7 iš narių sąras'o išbraukti 8 asmens kaipo neatvikę nė į vieną posėdį. Tokiu bųdu šiems metams sąraše lieka 42. Jų tarpe gyvytojų—41 veterinorių—1.

Draugijos kasos būtis:

Nuo 1919—1920 m. buvo likę—142 auks.

1920—1921 m. narių mokesčių surinkta—1950 auks.

Išlaidų buvo 997. Kasoje šiems metams yra 1095 auks.

Knygyno metinė apyskaita.

Kauno Medicinos Draugijos Knygyne yra 769 tomai knygų. Knygynas sudėtas iš suaukotų knygų, bet daugiausia iš senų leidinių. Per praėjusius metus knygynas padidėjo 200 tomų knygų. Knygynui per praėjusius metus paaukojo šie žmonės: dr. Mažylis 103 tomus, dr. Jurgis Bliūdžius 9 tomus, dr. J. Žemgulys 5 tomus, dr. J. Staugaitis 11 tomų, dr. Borovskius 12 tomų, Centralinis valdžios vaistų sandėlis 11 tomų, per dr. Blažį nuo dr. Liaucinos gauta 29 tomai, per dr. Biržišką 21 tomas; dr. Šliupaitė paaukojo 51 ekzempliorį angliško medicinos laikraščio. Knygynu naudojasi 46 žmonės: 23 studentai medika., 20 gydytojų (iš jų 13 Med. Draugijos narių), 2 gailestingosios seselės ir akušerė mokinė. Tokiu būdu 50 % knygų naudojasi studentai medikai.

Naudotasi 25 % knygų. Daugiausia buvo naudojama; knygoms chirurgijos (apie 7%), vidurių ligų ir diagnostikos (apie 5%); mažiausia—vaikų ligų (apie 1/2%).

Praėjusiais metais knygynas buvo sudėtas tam tikram Kauno Ligoninės kambary, kur įtaisytos lentynos maždaug 1000-iui tomų knygų. Knygynui įgytas anspaudas. Knygos sutrauktos į katalogus.

Kauno Medicinos Draugija, norėdama papildyti knygyną naujomis knygomis, kreipėsi į Sveikatos Departamentą, prašydama tam tikslui pašalpos. Bet Sveikatos Departamentas pašalpos nedavė.

Kauno Medicinos Draugijos Valdyba.

Metinis Kauno Medicinos Draugijos posėdis.

(1921 m. gegužės mėn. 2 d.).

Susirinkimo pirmininku pakviestas d-ras Staugaitis, Sekretoriu dr. Brundza.

Dr. Nasvytis davė K. M. D-jos praeitų metų darbo apžvalgą.

Dr. Brundza pranešė apie praėitų metų D-jos darbą.

Dr. Šlūpaitė pranešė apie D-jos kasos būtį.

Dr. Bliūdžiūtė pranešė apie D-jos knygyną.

Dr. Žemgulys pranešė apie laikraštį „Mediciną“. Smulkaus

pranešimo nedarė, kadangi nesenai tai padaręs. Šiais metais sumanyta leisti laikraštis 2 kartu per mėnesį kompensuoti pertraukai, bet spaustuvės netesi savo pažadėjimų.

Dr. Avižonis siūlė § 7 įstatų taikyt tik tokiems nariams, kurie gyvena Kaune.

Dr. Nasvytis įnešė prezidiuman nutarimą mokėti „Medicinos“ redaktoriui po 500 auksinų už numerį.

Pasiūlymas priimtas.

Apie šių metų „Medicinos“ redagavimo atlyginimą bus susitara vėliau.

Dr. Alekna pranešė revizijos komisijos darbo apyskaitą.

Valdybos apyskaita susirinkimo priimta.

Stud. med. Mackevičaitė sreikina D-ją 2-jų metų gyvavimo sukaktuvių dienoje.

Valdybos rinkimai.

Slaptu balsavimu išrinkti: pirmininku dr. Staugaitis, Vicepirmininku—dr. J. Žemgulys, sekretorium—d-ras Abraitis, iždininku—dr. A. Šliūpaitė, knygininku dr. Kuzma.

Sekretoriaus pavaduotojas neišrinktas.

Dr. Alekna padarė pranešimą: „Fiziologinė tonsilų reikšmė“.

Dr. Lašas girdėjęs, kad branginant balsą tonsilos neišpiaunamos.

Dr. Alekna.—Tonsilos balsui turi reikšmės suminkštindamos jo tembrą.

D-rui. P. Avižoniui pasiūlius, susirinkimas išaiškina Draugijos statuto § 7-ą ta prasme, kad jis liečia tik tuos narius, kurie gyvena Kaune.

Kadangi antradienį Steigiamojo Seimo nariai negali dalyvauti posėdyje, tai priimamas susirinkimų diena pirmas kiekvieno mėnesio ketvirtadienis.

IŠ SVEIKATOS DEPARTAMENTO

Medicinos Skyriaus apyskaita už sausio ir vasario mėn.

I. Medicinos personalo registracija.

Nuo 1921 m. sausio mėn. 1 dienos iki kovo mėn. 1 dienai gavo nuolatinius leidimus užsiimti medicinos praktika 7 gydytojai, 8 felčeriai, 12 dantų gydytojų ir 9 akušerės. Laikinus pažymėjimus gavo 5 gydytojai, 26 felčeriai, 6 dantų gydytojai ir 4 akušerės. Užginta užsiimti praktika 1 gydytojui, 23 felčeriams, 6 dantų gydytojams ir 1 akušerei. Šundaktarių susekta 6, iš jų 4 užginta užsiimti toliaus praktika, o du patraukti atsakomybėn. Gailestingų seselių užregistruota 50. Iš viso užsiregistravusių

Sveikatos Dep-te gydytojų yra 207; felčerių 160; dantų gydytojų 88; akušerių 90; tautybės gydytojai—105 lietuviai, 74 žydai, 7 rusai, 1 ukrainietis, 10 vokiečių, 1 anglas, 9 lenkų.

Pavaldinybės—24 svetimų valstybių piliečiai, 20 dar neišaiškintų, kiti Lietuvos piliečiai.

Trūksta 25 gydytojų, 10-je apskričių; iš 10 apskričių atsakymo dar negauta.

II. Aplinkraščiai.

1) Apskrities gydytojams išsiųstas aplinkraštis sausio mėn. 7 d. Nr. 15 apie pailginimą pažymėjimų, išduotų iki galo 1920 visiems medicinos darbuotojams, iki tam tikro Sveikatos Dep-to įsakymo.

2) Vasario mėn. 1 d. išsiųstas visiems apskričių gydytojams aplinkraštis Nr. 1283 apie atsiuntimą Sveikatos Dep-tui sąrašo visų medicinos srities darbuotojų.

3) Apskričių ligoninių vedėjams aplinkraštis Nr. 2, priedas prie aplinkraščio „Apskričių savivaldybių ligoninių sutvarkymo reikalu."

4) Aplinkraštis Nr. 8 sausio m. 5 d. Visų ligoninių vedėjams pranešti, kokie skyriai yra ligoninėse.

III. Ligoninės.

Ligoninių yra 36. Apskričių savivaldybių išlaikomų—21, miestų valdybos—3, valstybinių — 2, Lietuvos Raudonojo Kryžiaus—2, žydų bendruomenės—4, labdarių draugijos—1, privatinės—3. Ambulatorijos yra prie visų ligoninių, išskyrus valstybės psychiatrinę ligoninę. Laboratorijų prie ligoninių yra 7. Gimdymo skyrių yra prie ligoninių 10. Pajamų ir išlaidų apyskaita ir žinias del ligonių apsikeitimo ligoninėse už kiekvieną mėnesį reguliariai siuntinėja 7 ligoninės, kitos vėlinasi. Janavos ligoninė veikia silpnai. Trakų apskrities ligoninė Kaišiadoryse pusę metų neveikė del neturėjimo atatinkamo buto. Š. m. vasario mėn. vėl pradėjo veikti.

Medicinos skyriaus apyskaita už kovo mėnesį.

Nuo 1 kovo iki 1 balandžio Sveikatos Dep-te užsiregistravo ir gavo pažymėjimus užsiimti medicinos praktika 15 gydytojų. Iš jų 3 nuolatinius, 12 laikinus. Neleista praktika vienam.

Felčeriams nuolatiniai leidimai išduota 3, laikinį iki pirmųjų egzaminų 4. Neleista užsiimti felčerio praktika 13.

Dantų gydytojams išduota nuolatiniai pažymėjimai 11, laikini —2, neleista užsiimti dantų gydymo praktika 3.

Akušerėms išduoti nuolatiniai pažymėjimai—6, neleista praktika—2. Šundaktarių susektą—3, kuriems uždrausta praktika.

I Zarasų apskrities Gydytoju ir l. e. pareigas apskrities ligoninės Vedėjo paskirtas, grįžęs iš Sachalino, dr. A. Babelis. Iš Zarasų dr. V. Juškys paskirtas Abeliuose karantino vyresniuoju gydytoju. Iš Dusėtų dr. Drujanas paskirtas Abeliuose karantino gydytoju.

Sanitarijos skyriaus veikimo apyskaita 1921 m. kovo ir balandžio m.

Kovo ir balandžio mėn. prasiplatino dėmėtoji, grįžtamoji šiltinės ir raupai. Kovai su tomis ligomis padidintas vietomis epidemijos personalas, siunčiami skiepytojai ir raupų limpfa.

II Apskričių gydytojų pranešimais, apskrityse dezinfekuota butų 201 ir dezinsekuota 700 žmonių.

Kauno mieste padaryta dezinfekcija 89 butų, 89 dezinsekcijos skalbinių garo kamera ir dezinsekuota 233 žm. Be to Kauno kalėjime dezinsekuota visi kaliniai ir dezinfekuota kalėjimo kambariai.

III Įsteigta Abelių karantino 50 lovų limpamųjų ligų ligoninė, Karantinas aprūpintas dezinfekcijos įrankiais ir dezinf. medžiaga, įvairiais medikamentais, choleros ir šiltinės vakcina ir raupų limfa visuotinam tremtinių skiepijimui.

Paskirtas karantino sanitarijos ir ligoninės personalas.

IV Suorganizuota dezinfekcijos kursai Kaune; kursų kandidatams paruoštas butas ir apmokėta kelionės išlaidos. Kursus lankė 21 asmuo, egzaminus išlaikė—11.

V Išplatinta 9000 egz. Sv. Dep-to brošiurėlių apie limpamąsias ligas.

VI Išleišta: a) instrukcijos, kaip skiepyti nuo choleros. b) instrukcijos dezinfektoriams ir slaugintojams, kaip daryti dezinfekciją cholera sergant.

VII Išleista 14 aplinkraščių ir 372 raštai, gauta 676 raštai.

VIII Paruošta kovo ir balandžio mėn. limpamųjų ligų statistika.

IX Apkrityse; padaryta keturių limonado dirbtuvių revizija išduoti 5 pažymėjimai steigti limonado dirbtuves, nubausti savininkai 3-jų limonado dirbtuvių už antisanitarinį tų dirbtuvių stovį.

X Susitarus su Muito Dep-tu nustatyta tvarka įvešti Lietuvon esencijų, dažų ir kitos medžiagos limonadui gaminti.

XI Padaryta analitinej laboratorijoj 24 šulinių vandens analizai.

XII Į sanitarijos skyriaus anketą, apie mokyklų sanitariją, išleista 1920 m. lapkričio mėn. № 10241, gautai iš apskr. gydytojų mokyklų apžiūrėjimo protokolai.

Žinios apie limpamąsias ligas Lietuvoje 1921 m. balandžio mėn.

Dr. Tumėnienė (Kaune).

Dėmėtąja šiltine sergančių skaičius padidėjo: kovo mėn. įregistruota 333 susirgimai, balandžio mėn.—483, mirė 29. Daugiausia įregistruota Kauno mieste 120, Ukmergės aps. 39, Šiaulių ap. 37.

Vidurių šiltine sergančių skaičius kiek sumažėjo: kovo mėn. įregisruota 147, bal. m.—119, mirė 4.

Grįžtamąja šiltine susirgo 81, mirė 3; kovo mėn. buvo įregistruota 200 sergančių grįžtamąja šiltine.

Raupai Lietuvoje vis plėtojasi. Vasario mėn. įregistruota 78 susirgimai, mirė 20; kovo mėn. 139, mirė 15, balandžio m. 174, mirė 35. Maximum sergančių buvo Seinų aps. — 74, mirė 15; Alytaus aps. 34, mirė 4, Kretingos aps. 28, mirė—7; Tauragės aps.—20.

Skarlatina (karais) susirgo 38, mirė 7.

Difterija (smaugomis) susirgo 21, mirė 2.

Meningitu Cerebrospinaliu susirgo 15, mirė 1.

Dysenteria (kruvinąja) susirgo 6.

Venerikų registracija Lietuvoje.

Balandžio mėn. įregistruota 140 venerikų. Žinios gautos iš visų apskričių, be Alytaus, Panevėžio aps. ir Kauno miesto gydytojų. Iš tų 140 venerikų pirmą kartą apsilankė 100 ligonių. Iš jų lues I—18, lues II—81, leus III—11, gonorhoe 27, Ulcus mol. 3. Įregistruotųjų venerikų skaičiuje 70 vyrai, 69 moterys ir 1 vaikas.

Daugiausia ligonių buvo Kauno ligoninėje (23), Raseinių aps.—25, Telšių aps. 13.

Prostitučių registracija ir kontrolė.

Prostitutės yra registruojamos ir kontroliuojama jų sveikata didesniuose Lietuvos miestuose: Kaune, Panevėžyje, Šiauliuose, Mariampolėje, Telšiuose, Alytuje, Ukmergėje ir Vilkaviškyje. Kituose apskr. centruose ir šiaip miesteliuose prostitučių registracijos nėra, kadangi aps. gydytojų pranešimais ten nėra profesionalių prostitučių.

Prostitučių registracija ir kontrolė yra pavesta apskr. sveikatos komitetams, kurie lig šiol nepasižymėjo savo veikimu.

Balandžio mėn. įregisruotų prostitučių Kaune buvo 88, Ukmergėje 12, Mariampolėje 18, Vilkaviškyje 2, Šiauliuose 4, Telšiuose 5.

Balandžio ir gegužės mėn. š. m. Sveik. D-to sanitarijos skyrius nusiuntė 10 skiepytojų į apskritis raupus skiepyti.

Sveikatos Dep-as užpirko Vokietijoje serum ontidysenterieum, kuri galima gauti Centr. Valdžios Vaistų Sandėlyje.

D-ras Gudavičius Kedainių aps. viršininko nubaustas 1000 auks. už nepranešinėjimą apie limpamąsias ligas.

Gauta iš Vokėtijos 30 dezinfekcijos vežimėlių su drabužiais, indais ir kitais dezinfekcijos įrankiais. Šiuomis dienomis bus išsiųsti į apskritis.

Rezoliucijos, priimtos vaistininkų ir provizorių suvažiavimo, įvykusio šiemet Kaune gegužės mėn. 12—14 d.

Suvažiavime dalyvavo 74 asmens, ju tarpe 55 vaistininkai ir 19 provizorių, neturinčių vaistinių. Vaistininkų sudėtis mokslo atžvilgiu: 1 farmacijos magistras, 45 provizoriai ir 9 provizoriaus padėjėjai.

1) Farmaceutų rezoliucija švietimo dalyku: vaistininkų ir provizorių suvažiavimas, apsvarstęs farmaceutų mokslo klausimą pilnai pritaria farmaceutų suvažiavimo rezoliucijai, priimtai 1920 m. kovo mėnesio 14 d.

Tos rezoliucijos pagrindiniai dėsniai yra šie: asmuo, norįs įgyti farmaceuto mokslą, turi būti baigęs aukštesniosios vidurinės mokyklos mokslą ir specialį 8 semestrų farmacijos mokslą aukštojoje mokykloje su tam tikra teorijos ir praktikos mokslo programa.

2) Rezoliucija farmacijos reikalams sutvarkyti: farmacijos reikalų tvarkymas, kaipo liečiąs specialę mokslo šaką ir specialius praktikos gyvenimo reikalus, gali būti, tiek visuomenės tiek pačios farmacijos tinkamam reikalų aprūpinimui tikslingas tik tada, jeigu tų reikalų tvarkymui bus sudarytas administratyvis vienetas su farmacijos reikalų specialistu pryšaky. Kadangi farmacija apima plačią mokslo sritį ir savo praktikos gyvenime yra gana paini, tad tinkamam jos tvarkymui reikalingas yra mokslo ir praktikos reikaluose patariamasis tam administratyviam vienetui organas. Tat pažymėdamas, suvažiavimas rado reikalingu Įsteigti Farmacijos Departamentą ir prie jo moksliškai patariamąjį organą.

3) Rezoliucija vaistų krautuvėms.

Vaistininkų ir provizorių suvažiavimas, apsvarstęs vaistų krautuvių klausimą nutarė: tos vaistinių krautuvės, kurias turime šiandieną Lietuvoje yra visuomenei žalingos; savo iškabų parašais: „Vaistų krautuvės", „Vaistų prekių krautuvės" ir t. t. ir savo vidaus tvarka jos simuliuoja vaistines ir klaidina piliečius. Be to, kaip rado revizijų protokolai ir gyvenimo tyrimas, dabartinės

vaistų krautuvės, gamindamos vaistus net iš gydytojų receptų ir parduodamos piliečiams stiprius ir pavojingus sveikatai vaistus, negali būti kenčiamos. Prašalinus tuos trūkumus ir suteikus tam tikroms krautuvėms teisę pardavinėti kai kuriuos neperdirbtus chemijos produktus ir gydomus augalus tam tikru tų produktų išdirbtų šąrašu, tokios krautuvės visuomenės sveikatai nebūtų pavojingos.

4) Rezoliucijos vaistinėms.

Vaistininkų ir provizorių suvaziavimas, apsvarstęs vaistinių klausimą, nutarė:

Dabartinė vaistinė Lietuvojė ganėtinai aprūpina visuomenę vaistais. Įvedus Lietuvoje teisę steigti laisvos konkūrencijos vaistines, visų pirmą nukentėtų visuomenės sveikatos reikalai: vaistinė susmulkėtų, nustotų visuomenėje turėto iki šiol autoriteto, o esant Lietuvoje farmacentų hiperprodukcijai, išsivystytų ir didelė konkurencija, kas blogai atsilieptų į teikiamų visuomenei vaistų rūšį ir į pacią mediciną. Vaistinių steigimas koncesijomis mažai kur pasauly praktikuojamas; visuomenei vaistais oprūpinti jos neturi jokios pirmenybės prieš dabartines Lietuvoje esančias vaistines; neduodamos pilnos iniciatyvos teisės, ta sistema einant, valdantiems tas vaistines asmenims, tokios vaistinės farmacijos atžvilgiu neprogresuotų, ir tas atsilieptų neigiamai ir į visuomenės sveikatos reikalus. Susidėjusiomis Lietuvoje vaistų tiekimo aplinkybėmis teigiama vaistų visuomenei tiekimą tesugebės atlikti tokia vaistinė, kuri remtusi nustatyta vaistinei gyventojų skaičiaus norma ir nuosavybės teise. Kai del gyventojų normos miesteliuose ir miestuose, kame nuolatinių gyventojų yra iki 10000 tai kiekvienai vaistinei turi išpulti po 3000 gyventojų; miestuose, kame gyventojų yra daugiau kaip 10000, kiekvienai vaistinei turi išpulti po 4000 gyventojų; miestuose, kame gyventojų yra daugiau kaip 100000, kiekvienai vaistinei turi išpulti po 6000 gyventojų

Suvažiavimo pirmininkas provizorius. Steponas Nasvytis.

Prezidiumo narys K. Mažonas.

Medicinos civilio personalo mobilizacijos įstatymas.

1 §. Gresiant kraštui epidemijai, Vidaus Reikalų Ministerija skelbia Lietuvą arba jos dalį epidemijos pavojuje esant ir turi teisės mobilizuot civilinį medicinos personalą kovai su epidemija.

2 §. Moblizuojami abiejų lyčių gydytojai, felčeriai, gailestingosios seserys, dezinfektoriai, studentai medikai, akušeres, farmaceutai, dantų gydytojai ligi 50 metų amžiaus.

3 §. Mobilizuotasai medicinos personalas pereina Vidaus Reikalų Ministerijos žinion.

4 §. Sveikatos patikrinimo Komisijos prie Vidaus Reikalų Ministerijos Sveikatos Departamento vaduojasi tam tikru jo išdirbtu ligų ir kūno trūkumo sąrašų.

5 §. Pasislėpusieji nuo mobilizacijos teismo baudžiami ligi 10.000 auksinų arba kalėjimu ligi 3 mėnesių.

6 §. Mirus mobilizuotajam nuo epidemijos, beeinant savo pareigas, išmokama nurodytam jo asmeniui iš Vidaus Reikalų Ministerijos Sveikatos Departamento kreditų, einant „Įstatymo apie algas ir pašalpas kariškams ir jų šejmoms" (L. Vyriausybės Žinių Nr. 7) III punktu, išskyrus žodžius: ir 6 mėn. pašalpa nurodyta II punkte".

Pastaba. Gydytojai, einantieji gydytojų pareigas, farmaceutai, dantų gydytojai prilyginami prie karininkų; kitoks medicinos personalas prilyginamas prie kareivių.

7 §. Mobilizuotojo perkėlimo išlaidos padengiamos grąžinant kelpinigius ir skiriant dienpinigius nustatyta Vidaus Reikalu Ministerijos tvarka.

8 §. Mobilzuotieji gauna atlyginimą, kaip epidemijos personalas.

A. Stulginskis
E. Respublikos Prezidento Pareigas
Steigiamojo Seimo Pirmininkas.

D-ras K. Grinius
Ministeris Pirmininkas.

Kaunas,
1921 m· kovo mėn. 2 d.

IŠ KITŲ KRAŠTŲ.

Vasaros semestrą 1920 metų mokėsi medicinos vokiečių universitetuose 18247 studentai (16226 vyrai ir 2024 moterys)
D. m. W. š. m. 7 Nr.

1920 m. susirgimų raupais Vokietijoj buvo 2095 atsitikimai. Daugiausia buvo aukštojoj Silezijoj. Oppeln'o apskrity buvo 1239 susirgimai. Dėmėtąja šiltine sirgo 812 žmonių. Iš jų 329 atsitikimai buvo internuotų rusų tarpe, 174 karo belaisviai arba internuoti civiliai asmenys, 174 atvažiavę iš kitų valstybių darbininkai. Kiti atsitikimai buvo arba Aukštotojoj Silezijoj arba pasieniais D. m. W. š. m. 7 Nr.

Berlyne, Vienoje ir Budapešte mirtingumas praneša gimusių skaičių. Taip Berlyne trečią savaitę šių metų mirė 725 žmonės, gimė 699; Vienoj mirė 596, gimė 920; Budapešte mirė 446, gimė 295. Londone, priešingai, mirė 1099, gimė ?059
D. m. W. š. m. 7 Nr.

Pasakoje, kad Vokiečių valdžia nuspendusi kitą semestrą mokesnį už paskaitas (universitetuose) nepadidinti.
D. m. W. š. m. 8 Nr.

Aukščiausias Reichstago Komitetas kovai su mažų vaikų mirtingumu paskyrė 2.500.000 markių, vietoj seniau skiriamų 500.000 m. D. m. W. š. m. 12 Nr.

Mirė prof. Theodor'as Schott, garsus Nauheim'o kurorto gydytojas, 70 m. amžiaus. Velionis ypatingai yra pasižymėjęs širdies ir kraujo ligų gydyme. Del brolų Theodoro ir Augusto Schott'ų Nauheim'as gali didžiuotis kaip širdies ligų kurortas, dabartiniu savo buviu, D. m. W. š. m. 12 Nr.

Kaip rašo D. m. W. š. m. 13 Nr., medicinos mokymo reformos klausimas Vokietijoj dar nepasibaigęs. Valdžia norėjusi tą dalyką pagrindingai išaiškinti, kas dabar galį pakenkti mokslo dalykui. Esą daug dirbta tuo klausimu — kalbėta ir rašyta. Dabar tas klausimas svarstomas kiekvienoj vokiečių sąjungos valstybėj skyrium. Pagalios centralinė vokiečių valdžia išsiuntinėjusi prieš keleta savaičių smulkų anketų lapą savivaldybėms, fakultetų atstovams, gydytojų sąjungoms ir kitoms įstaigoms. Esą išreikšta daugybė įvairių nuomonių ir parengta daugybė planų. Sunku būsią iš jų sudaryti vienas tinkamas reformos planas. Gali atsitikti, kad valdžios atstovas išrinks ir patvirtins tą projektą, kurs labiau atitiks jo nuožiūrai.

Vidurių ligų sąjungos posėdy 21/III referentas Retzlaff, prieš pradėdant svarstyti dienotvarkę padarė pranešimą apie savotišką nelaimingą atsitikimą, turintį visuomenei reikšmės. Beprosavojant vienai moteriškei suknelę, pasiūtą iš dirbtinio šilko, prosavojamoji medžia staiga užsidegė ir akies mirksnių sudegė. Ugnis persimetė ant prosavojančios rūbų ir mirtinai nudegino ją. Manoma, kad kai kurios rūšis dirbtinio šilko turi daug panašumo į sprogstamąją vatą. Laukiama, kad valdžia atkreips domę į tą atsitikimą, padarys tam tykrus ištyrimus ir išleis tam tikrus įsakymus. D. m. W. š. m. 13 Nr.

Paminėtį 25 metų jubilėjui nuo įsteigimo Centralio Vokiečių Komiteto kovai su džiova, rengiamas tuberkuliozo kongresas, kurs turi įvykti Bad-Elster'e. Programa žada daug įdomaus ir pamokomo. Per 3 posedžius bus skaitomi žymių tyrinėtojų referatai ir prakalbos apie džiovos prasidėjimą ir išsiplėtimą, apie vaikų džiovą ir visuomenės būdus kovoti su tuberkuliozu. Programos smulkmenos bus praneštos vėliau D. m. W. š. m. 14 Nr.

Poznanius. Del išsiplatinimo raupų ir choleros įštisos mėsto dalys apsiaustos policijos. D. m. W. š. m. 14 Nr.

Vienas Berlyno pirklys paukojo Prūsų Mokslo Akademijai 150.000 markių su nurodymu, kad tie pinigai ir laukiami už juos procentai būtų suvartuoti atnaujinimui išleidimo Hippokrato veikalų Corpus Medicorum ribose. Aukotojas ponorėjo būti nežinomas. M. m. W. š. m. 8 Nr.

Vokiečių Reichstago nariai reikalauja kuo greičiausiai išleisti istatymą kovai su girtybe ir uždaryti visas vokiečių valstybėj esančias smukles. M. m. W. š. m. 9 Nr.

K. Belgų Medicinos Akademija paskyrė 2000 frankų premiją už geriausią eksperimentalį darbą apie įtekmę vidurinės sekrecijos gilių immuniteto apraiškose. Darbos turi būti pabaigtas iki 15 liepos 1922 metų. M. m. W. š. m. 9 Nr.

Berlyno mokyklose manoma mokiniams aiškinii pirmosios pagalbos svarbumas stovyklų ir mėsto transporto ligonių pervežimui, lygiai mokyti kaip ūmuose atsitikimuose suteikti pirmą pagalbą. Taip pat manoma aiškinti greitos pagalbos reikšmė susižeidus, kaulams lužus, vidurinių susižeidimų ir užtroškimų pavojuje, kurs gali atsitikti bevežant ligonį be tam tikro transporto įtaisymo. D. m. W. š. m. 11 Nr.

Vaistų kainų kilimas sustojo: pastebėtas net puolimas kainų. Taip Analgesino (Phenazon) ir Antipirino „Kuorr" kainos puolė po 15 markių nuo kilo, Antipirino salicylic. 10 markių. Analgesinas coffein. citric 20 nuo kilo. Argentum nitric. atpigo 20% buvusios kainos. Atropino kaina sumažėjo apie 4000 markių nuo kilo. Camphora artificalis pinga toliau. Chininsulfatas II atpigo apie 300 markių kilo. Chloralhydratas 20 m. Codeïn. phosphoric. 600 m., Morphium hydrochloric. 700 m. Coffeinum purum apie $12^1/_2$% buvusios kainos. Diuretino kainos sumažėjo 200 m. nuo kilo. Metalinių preparatų kainos irgi sumažėjo. Sublimato kaina krito 10 m. nuo kilo, Jodo ir Kali jodati 40 m. Natrium jodatum 42 m., Jodoformo 53 m. Kalium permanganicum 10 m.. Oleum jecoris aselli kainos dar nenusistovėjo. Oleum terebinthac paskutinioj savaitėj kainos truputį pakitėjo. Phenacetinas teikiamas žymiai pigesnėmis kainomis, negu fabrikuose įnotuota. Secale cornutum kainos gali būti papigintos. Theobrominum purum atpigo 100 markių. Theobrominum natr. salicylic. 125 markių nuo kilo Bals. peruv. kainos nustatytos tikrai aukštos. Bromo preparatai labai nupuolė kainoj. Pakilo kainos Scopolamino ir jo druskų po 8 markes nuo gramo, Hyoscino 5 markes nuo gramo. D. m. W. š. m. 11 Nr.

KRONIKA.

× Sveikatos Departamentas š. m. gegužės 11. d. išsikraustė į naują butą: **Kaune, Maironio g-vė 11 numeris.**

× Į Aukštųjų Mokslų Draugijos Valdybą išrinkti: 1) Pov. Matulionis—pirmin., 2) Z. Žemaitis, vicepirmininkas, 3) Jon. Žilius, sekretorius, 4) M. Yčas, iždininkas ir valdybos nariai: 1) prof. E. Volteris, 2) Janulaitis A., 3) Vabalas Gudaitis, 4) J. Bulota ir 5) M. Nasvytis; kandidatais į valdybą: 1) K. Būga, 2) V. Račkauskas ir 3) J. Alekna.

A. M. Draugija dabar turi tikslo ne tiek apie A. Kursų darbuote rūpintis, kiek remti a) Lietuvos mokslo tyrinėjimą; b) universito mokslo Lietuvoj skleidimą (universitet-extension); c) remti mokslo jėgų Lietuvoi tobulinimasi ir remti jaunų mokslo jėgų siuntimą į užsienį; surasti lėsų specialių mokslo įstaigų steigimui (astronomijos observatorijų, žemės tyrinėjimo laboratorijų ir kitų iki šiol valstybės nelaikomų); visomis išgalėmis spaudoj agituoti už universito mokslų pritaikinimą gyvenimo reikalavimams. Daug tenka atlikti įvairiose srityse; iki šiol nepasirūpinta Lietuvos literatūros tyrinėjimu, nėra žmonų, kurie pasirūpintų įkurti literatūros arkyva, etnologijos muzejų ir kitas svarbias mokslo įstaigas.

X. Y. Z. „Lietuvos" 117 Nr.

× Aukštųjų Kursų Klausytojų susirinkimas š. m. gegužės 10 d. išklausęs pranešimą ir atskirų nuomonių del universiteto ir atsižvelgdamas viena:

1) kad per paskutinius penkerius šešerius metus susidarė didelis (pes porą tūkstančių) studeutų ir abiturientų, skaičius kuriem nelemtasai karas sutrukdė ir dar tebetrukdo mokslo baigimą;

2) kad ir dabar baigiantiem vidurinį mokslą moksleiviams ir negalintiem išvažiuoti užsienin, trukdomas mokslas juos mobilizuojant; ir

3) kad didelei daugumai išvažiuoti uzsienin nėra galimybės, nes ne visi moka svetimų kalbų ir, svarbiausia, neturi tiek lėšų, kad galėtų gyventi; ir matydamas, iš kitos pusės:

1) kad Aukštieji Kursai nepatenkina ir negali patenkinti visų ir studentų ir abiturientų, nes neturi jie tiek lėsų, kad tinkamai pastatytų mokslą;

2) kad Aukštieji Kursai neturi universiteto teisių, kas irgi žymiai trukdo mokslą, nes **A. K. klausytojai mobilizuojami**, tuotarpu kai einą užsieny mokslus studentai nuo mobilizacijos tam tikram laikui paleidžiami; ir

3) kad Šviet. Ministerijos skiriamos stipendijos toli gražu nepatenkina nei dešimtos visų, norinčių toliau tęsti pradėtąjį mokslą dalies; **nutarė** kreiptis į Vyriausybę ir prašyti, kad, ne-

žiūrint jokių politinių aplinkybių, būtų atidarytas universitetas ir jau nuo šių metų rudens pradėtų darbą.

Susirinkimo prezidiumas.

× Aukštųjų Kursų Taryba buvo paskyrusi stipendijoms gauti konkursą žemiau įvardintų dalykų specialistams (3—6 mėnesiams po 2000 auks. į mėnesį). Stipendijos skiriamos mokslo dalykų specialistams važiuoti į užsienį pasitobulinimui savo mokslo srityje ir prisiruošimui Lietuvos Aukštoje Mokykloje darbuotis. *Gamtos skyriui:* 1) organinės chemijos, 2) mineralogijos su geologija, 3) botanikos, 4) stuburinių zoologijos, sulyginamosios anatomijos ir embriologijos. *Medicinos sk.:* 1) fiziologijos, 2) histologijos turėjo paduoti iki š. m. birželio 1 dienos A. K. Tarybai pareiškimą su savo curviculum vitae ir mokslo darbų aprašymu. Terminui išėjus fiziologijos stipendija pavesta dr. V. Lašui.

× Karo Sanitarijos Vadyba. šiais metais paskyrė stipendijas šiems studentams medikams: Stasiui Žmuidzinui, Kaziui Nasvyčiui ir Jurgelioniui. Pirmuoju du eina mokslą Vokiečiuose, paskutinis Paryžiuje, Karo Medicinos Akademijoj.

× *Draugija šelpti Lietuvos studentams Vokietijoje.* Mūsų valstybinis gyvenimas dar nėra tiek sutvirtėjęs, kad galėtume patys imti savo rankon galutiną patį aukščiausį jaunųjų išauklejimą, bet kolkas priversti esame siųsti savo studentus į svetimas šalis, pirmoj eilėj į kaimynus—vokiečius, kurie nors šituo žvilgsniu be abejo gali atnešti mums daug naudos. Vokiečiai ligi šiol tikrai kaimyniškai su mūsų studentais elgiasi ir, jei priima svetimtaučius tai pirmoj eilėj mūsų studentus. Nejaugi kas abejoja, ar mes iš vokiečių daug ką galime išmokti. Savo dvasiniu išsilavinimu, savo mokslu, technika organizacija vokiečiai juk gali lygintis su pasaulio kultūros atstovais.

Man svarbu čioniai parodyti kad mums privalo rūpėti duoti kuo plačiausios galimybės mūsų studentams svetimuose universitetuose be materialio rūpesnio savo mokslą tęsti ir baigti, kadangi nevisi studentai yra tokiame padėjime, kad iš saves galėtų tai padaryti.

Šitą tikslą siekia viršui užvardinta draugija šelpti Lietuvos studentams Vokietijoje, kuri šiomis dienomis susiorganizavo ir žada veikti Berlyne kaipo legalizuota (Vokiečių ir Lietuvių įstatymais) draugija.

Lietuvos pasiuntinys Berlyne *P. dr. J. Purickis* uoliai rūpindamasis už mūsų studentus Vokiečiuose susitaręs su žymesniais mūsų pramonės atstovais pagaliaus ir įvykino šitą planą. Jam padėjo materialiu ir idėjiniu žvilgsniu žinomas Lietuvój ir Vokietijoj generalis direktorius p. Hiršovičius, karis nesigailėjo nei darbo nei lėšų, kad pastačius draugiją ant tvirto materialio pamato, gerai žinodamas, kad tai yra „conditio sine qua non“ mūsų draugijos gyvybei. Direktorius Hiršovičius sugebėjo pritraukti net žymiausias vokiečių finansines įstaigas, pav., Vokiečių Banką

(Deutsche Bank) kuris inešė draugijon 10,000 auks. Jis pats ir jo žmona suteikė draugijai 24,000 auks. Taipogi jis duoda Berlyno Studentų Draugijai žymią pašalpą įsteigti studentų butui ir valgyklai. Kiek jis tokių būdu studentams ir apskritai lietuviams yra nusipelnęs, apie tai galės spręsti tik vėlesnioji karta. Jam teesie ir šioj vietoj pasakyta didžia padėka! Šalia jo tariame padėkos žodį Valstybės Tarybos Nariui p. Dr. Rozenbaumui, kuris taipgi pasekmingai rėmė ir šelpė draugijos organizavimą.

Draugijos tikslas yra: šelpti Vokietijoje studijuojančius Lietuvos piliečius be skirtumo tautybės, kalbos ir tikybos.

Siekdama to tikslo, Draugija pasiryžusi duoti visokios pašalpos pavieniems studentams arba studentų draugijoms, steigti labdaringas įstaigas, pav., valgyklas, knygynus, skaityklas, parūpinti studentams butų, steigti internatų ir panašias įstaigas, vienu žodžiu, visokiu būdu teikti studentams materialės ir moralės pagalgos.

Metinis mokesnis nemažiau 60 auks. Įmokėjus vienkart 3000 auks. draugija priima amžinu nariu. Įmokėjus 5000 auks. arba šiaip žymiai nusipelniusį draugija priima garbės nariu. Draugijos turtas jau pasiekė su viršum 50,000 auks.

Tuo tarpu iš Lietuvos dar nesulaukėme jokios pašalpos. Mums trūksta kaip tik tos pagalbos,—moralinės ir materialinės,—nes be jos būsime tik svetima—užsieninė draugija ir idėjinis pamatas liks silpnas. Laidų už tikslingą suvartojimą mūsų turto duoda šiandien Draugijos Valdybos sąstatas, duos ir vėliau mūsų studentai, kurie patys akyviai dalyvaus Draugijoj ir įstoję praktingan gyveniman neužmirš niekad to, ką jie yra gavę iš mūsų ir ką yra pasižadėję už tat atitesėti!

Dr. J. Purickis pirmininkas, Gen. Direktorius Hiršovičius, vietininkas ir kasininkas, stud. rer. pol. K. A. Oselis raštininkas.

Šiuomi kreipiuosi į visus Lietuvos Mylėtojus, kad rimtai pagalvoję apie mūsų Draugijos tikslus ir apie jos svarbą netrukus skubėtų mums padėti tiek materialiu, tiek idėjiniu žvilgsniu.

+ (Eta). Amerikos Raudonas Kryžius savo vėliausiu nutarimu, kaip tenka patirti, nusprendė duoti medicinos pagalbos 50.000 vaikų Lietuvoje.

Tam tikslu visų pirmiausiai žadama artimoj ateity atidaryti Kaune dvi klinikas vaikams. Kiekvienoj klinikoj žada būti po du daktaru ir dvi lavintas dabotojas. Patogumo delei viena klinika turėtų būti vienam, kita kitam miesto krašte. Tam tikslui ieškoma butų bent tris kambarius.

Be grynai medikalės pagalbos, kaip paiškino dr. Thoma, A. R. K. vedėjas Kaune, yra galimas daiktas, kad atskiruose atsitikimuose, kur tas gydytojų bus pripažintu reikalinga, bus suteikiama ir maisto nusilpnėjusiems vaikams.

Dr. Thoma be to pažymėjo, kad jei vyriausybė apsiimtų užlaikyti ligoninę, tai Am. R. Kr. apsiimtų duoti pilną jo įtaisy-

mą: lovų, skalbinių etc. Tokia ligoninė jau dirba Rygoje. Be to, A. R. K. yra susidomėjęs taip pat darželių vaikams steigimu.
(„Laisvė“ š. m. 122 Nr.).

× **Gyvulių maras okupuotoj Lietuvoj.** Kaunas, V. 12 (Elta). Žemės Ūkio ir Valstybės Turtų Ministerijos Veterinarijos Inspekcija gavo šių žinių, apie galvijų marą okupuotoj Lietuvoj.

Maro punktai:

I. **Švenčionių apskrities**:

1. Švenčionių miestas.
2. Švenčionių valsčiaus Pošelėnų kaimas.
3. Kiemeliškių valsčiaus:
   a) Stripunų kaimas
   b) Prienų kaimas
   d) Godzėliūnų kaimas.
4. Kamajų valsčiaus: Kamajų miestelis ir Konebičių kaimas.
5. Gudučiškių valsčiaus:
   a) Milošių kaimas.
   b) Skiruliškių kaimas.
6. Lentupių valsčiaus, Lentupių miestelis.
n. Michalovo valsčiaus, Paliulių kaimas.

II. **Vilniaus apskritis**:

1. Maišiogalos valsčiaus, Maišiogalos miestelis.
2. Paberžių valsčiaus, Baronėlių kaimas.

III. **Varėnos stotis.**

IV **Vilniaus miestas.**

Nuo š. m. sausio 1 d. iki balandžio 1 d. Vilniaus srity susirgo 248 galvijai, kurių pasveiko 37. Krito—138 galvijai ir paskersta sergančių ir įtariamų susirgime—97.

Už įtariamus susirgime paskerstus galvijus, o taip pat kritusius nuo priešmarinio skiepijimo galvijų savininkams išmokama šia norma:

Už karvę — iki 24.000 lenkų markių;
už bulių — iki 30.000 „ „
už jauniplius — 12.000 „ „

Už paskerstų tikrai sergančius galvijus išmokama 3/4 nustatytos normos, o už veislinius aukščiau normos 25%.

Visai priešmarinei organizacijai Lenkijoj asignuota 1 1/2 miliardo lenkų markių (120 mil. ost.).

Dvi priešmarinės stotys—Pulavuos ir Lietuvos Brastoj—jau veikia, trečia stotis—Bydgoščiuos—kuriama.

Pulavos stočiai asignuota 40 mil. lenkų markių (3.330.000 ost.). o Lietuvos Brastai—29 mil. lenkų mar. (2.330.000 ost.). Be to, paskutinei stočiai Vilniaus valdžia atleido 5 mil. lenkų mrk., už ką naudojasi skiepais.

× Žinios °/₀°/₀ apie apsirgimą ir mirtingumą kariuomenėje.

Nuošimtis paimtas iš viso kariuomenės skaičiaus

	Sausis	Vasaris	Kovas	Balandis	Gegužis	Birželis	Liepos	Rugpjūtis	Rugsėjis	Spalių	Lapkritis	Gruodis
1919 metais												
Apsirgo (nuo ligų)	—	2,12	3,15	5,3	3,96	3,58	19,43	16,64	12,4	7,63	13,91	11,03
Mirė	—	—	—	0,22	0,08	0,07	0,34	0,58	0,34	0,16	0,27	0,16
Paliuosuota visai iš kariuomenės. . . , ...	—	—	—	—	—	—	—	0,05	0,01	0,03	0,25	0,06
Paliuosuota laikinai	—	—	—	—	—	—	0,01	1,23	0,69	0,31	0,57	0,53
1920 metais												
Apsirgo (nuo ligų)	11,71	12,33	13,12	7,92	4,26	3,81	4,64	5,05	3,13	3,62	4,43	5,91
Mirė	1,89	0,84	0,34	0,15	0,07	0,02	0,04	0,08	0,03	0,04	0,02	0,02
Paliuosuota visai iš kariuomenės.	0,12	0,04	0,16	0,09	0,04	0,03	0,05	0,13	0,05	0,09	0,20	0,14
Paliuosuota laikinai	0,87	0,34	0,76	0,31	0,10	0,24	0,23	0,55	0,24	0,66	0,43	0,26

× Žinios apie limpamąsias ligas Kauno mieste. Sausio mėnesy sirgo dėmėtąja šiltine 15, pasikartojamąja šilt. 2, vidurių šiltine 8, skarlatina 12, cholera-18.

Vasario mėnesy dėmėtąja siltine-7, pasikartojamąja-15, vidurių šiltine-11, skarlatina-7, dezinterija (kruvinąja) 4, difteritu-5, cholera 18.

Kovo mėn. dėmėtąja šiltine-20, pasikartojamąja-31, vidurių šiltine-8, skarlatina-3, raupais-1.

Iki 15 d. balandžio dėmėtąja šiltine-41, pasikartojamąja šiltine-11, vidurių šiltine-7, skarlatina-2.

Med. sanit. skyriaus K. M. V. posėdy iš 1921 m. bal. m. 8 d. nutarta:

Susirgusius dėmėtąja šiltine registruoja med.-san. skyrius, tuojau pranešdamas apie susirgimus Sveikatos Dep-to medicinos skyriui.

Imtis visokių priemonių, kad ligoniai, kurie gali užkrėsti sveikus, būtų tuojau išvežami į ligoninę ir jų butai dezinfekuojami. Name galima palikti tik tokius susirgusius dėmėtąja šiltine, kurie esti atskiruose kambariuose. Prie miesto ligoninės parengti palatą keturiasdešimčiai ligonių dėmėtąja šiltine. Susirgusius dėmėtąja šiltine ligoninė priima be jokių kliūčių. Už neturtingus miesto gyventojus užmoka Kauno miesto valdyba, o už turinčius iš ko užsimokėti išieškoma iš pačių susirgusių.

Kad negalėtų didžiau platintis dėmėtoji šiltinė, Miesto valdyba rūpinasi įrengti butą forte Nr. 7 ir Ukmergės pl. Nr. 49. Med. sanit. skyrius reikalauja nuo gydytojų, kad kortelėje apie susirgusį limpamąja liga būtų pabrėžiama, ar ligonis išvežti į ligoninę reikia būtinai, ar tik pageidaujama.

Dauguma gydytojų konstatuoja, kad šaltinis, iš kur platinas šiltinės, yra Abelių karantinas.

Sanitarinis miesto prižiūrėjimas tuo tarpu pasilieka valdžios sanitarinės komisijos ir miesto sanitarinių gydytojų žinioj.

× *Taisyklės kariams siųsti į I ir II karių sanatoriją.* Kariai, kuriems reikalingas gydymas klimatu ir mineraliniais vandenimis, siunčiami į Palangą ir į Birštoną, per gydytojų komisiją, sudaromą Vyr. Arm. Gydytojo įsakymu. Komisijos sprendimai tvirtinami Vyr. Arm. Gydytojo.

Į I ligoninę Palangoje siunčiami šie ligoniai:

a) su chirurginėmis ligomis: kurie serga chirurginiu tuberkuliozu ir įsisenėjusiomis netuberkuliozines kaulų sistemos ligomis;
b) su odos ir veneros ligomis: sergą odos tuberkuliozu ir panašiomis ligomis (lichen scrophulosorum, scrophuloderma);
c) su akių ligomis: sergą sunkios rūšies recidivuojančiu skrofulioziniu konjunktivitu ir keratitu, taipogi tuberkulioziniu iridocyklitu arba choroiditu;

d) turi užilgintą arba komplikuotą rekonvalescencijos stadiją po užkrečiamųjų ligų;

e) sergą skrofuliozu, anemiju su kūno sunykimu, vidutinio sunkumo neurastenija, chroninės malerijos rūšis ir sausa plaučių kataro forma.

Į II Ligoninę Birštone siunčiami šie ligoniai: a) podagritai, b) reumatikai (reumatismus articulorum et musculorum chr.); c) su traumatiniais artritais, d) su *nephalithiasis* ir šlapimo pūslės akmenimis, e) su pyelitais ir cystitais, f) su skilvio ir žarnų katarais, g) su lues inveterata, h) rekonvalescentus po uždegimo vėnų, limfos indų, po appendicitis, i) su adipositas, k) hemoroikus.

Sezono pradžia abiejose sanatorijose birželio mėn. 1 diena. Visi norintieji būti išsiustais pataisymui sveikatos į minimaś sanatorijas, privalo paduoti per savo viršininkus, prašymus, kuriuos dalių ir įstaigų viršininkai su dalies gydytojo nuomone siunčia tuojau ir ne vėliau šio mėnesio 25 dienos. Karo Sanitarijos Valdybon. Prašymuose reikalinga nurodyti nuo kurio laiko nori ligonis pasinaudoti gydymu ir kokiam laikui.

Birštone steigiama „Pirma Karo Sanatorija" su 50 lovų.

Palangoje steigiama „Antra Karo Sanatorija" su 200 lovų.

× Medicinos daktaras Radzvickas Petras įstojo savo noru kariuomenėn ir skiriamas karo ligoninės ausų skyriaus vyresniuoju ordinatorium nuo š. m. gegužės mėn. 16 dienos.

× Gydytojos Rėklaitis Petras skiriamas Karo Ligoninės ausų skyriaus jaunesniuoju ordinatorium nuo š. m. gegužės m. 16 dienos.

× Karo Ligoninės prozektorius daktaras Jurgis Žilinskis nuo š. m. kovo m. 1 dienos paleidžiamas nuo šių pareigų ir skiriamas karo Ligoninės atsargon.

Karo Ligoninės prozektoriaus pareigos pavedamos eiti tos pačios Ligoninės vyriausiam gydytojui Oželiui nuo š. m. kovo m. 1 dienos.

× Šių metų balandžio m. 30 d. gailestingosioms seserims, kurios, įstaigų viršininkų nuožiūra, nepakankamai mokėjo lietuvių kalbą, Karo Sanitarijos Vadyba padarė egzamenus. Egzamenuojamų seserų buvo daugiau, kaip 30; iš jų 11 visai paleistos iš tarnybos, o likusioms paskirtas antrą kart egzamenus už trijų mėnesių.

× *Amerikos Raudonojo Kryžiaus naujas vaikų apsaugos programas.* Per paskutinius aštuonioliką mėnesių Amerikos Raudonasai Kryžius vartojo Pabaltijos valstybėse visuotino šelpimo programą, tiekdamas pagalbos kiekvienam reikalaujaučiam be tautos, tikybos, amžiaus ir lyties skirtumo. Taip dirbdamas jis išdalino milionų dolerių vertės drabužių ir ligoninėms reikmenų.

Nuo dabar Amerikos Raudonasai Kryžius ne tik Pabaltijos valstybėse, bet ir visoj Europoj, aprėž savo darbą vien tik vaikų gerovei. Del šio jis paruošė naują „Vaikų Apsaugos programą",

kuriuo vaduojantis mano sukoncentruoti ir sutvarkyti savo jėgas taip, kad būtų galima kiekvienam vaikui Pabaltijos valstybėse suteikti reikalingos pagalbos.

Nuo dabar suaugusiems nebus nieko duodama. Vien tik apie vaikus ateity bus rūpinamasi.

Daugiausia domės bus kreipiama į vaikų sveikatos apsaugą. Amerikos Raudonasai Kryžius yra pasamdęs tam darbui didelį vietinių gydytojų ir slaugintojų skaičių dirbti įvairiose klinikose, kurios bus įsteigtos visose Pabaltijos Valstybėse.

Sekmingam ir skubiam pildymui programo vikdymui veikiai atvyks pagalbon gydytojų, slaugintojų ir socialinės apsaugos specialistų iš Jungtinių Valstybių.

„Gelbėti kiekvieną vargingą vaiką" bus šitos Pasiuntinybės tikslas.

Amerikos Raudonasai Kryžius.

„Lietuva" 105.

---

† D-ras Baltrus Vabalas.

Gimė 1865 m. gruodžio 5 d. Daugėlaičių k., Kybartų v., Vilkaviškio apskr., iš gana pasiturinčių tėvų valstiečių. Įstojęs 1876 m. Mariampolės gimnazijos prieklasin velionis bandė pasivadinti Žukovskiu (mat jo dėdę kunigas buvo panašiai persikrikštijęs), bet prieklasio mokytojas žinomas rašytojas Arminas Trupinėlis griežtai jį nuo to sulaikė. Pabaigęs 1885 m. gimnaziją, velionis įstojo Varšuvos universiteto medicinos skyriun. Vos tik įstojęs universitan, susirgo trachoma, nuo kurios ilgą laiką gydėsi Varšuvoje, Karaliaučiuje ir Vienoje. Pagijęs nuo šitos ligos, velionis ypač pamėgo studijuoti abių ligas ir šioje srityje nutarė specializuotis. Pabaigęs medicinos skyrių 1892 m., buvo paliktas prie akių klinikos, kurios vyr. asistentu išbuvo 12 metų. Be to dar iki 1907 m. darbavosi, kaip okulistas, 2-oje Varšuvos poliklinikoje neturtingiems ligoniams. Apsigyvenęs Varšuvoje, velionis greitai įgijo tenai didelę praktiką, būdamas žymus, rimtas ir sąžiningas okulistas.

Per rusų-japonų ir pasaulinį karus ir prie bolševikų velionis buvo mobilizuotas ir tarnavo rusų kariuomenej. Galop norėjęs grįžti Lietuvon, bet nepavykę.

Apsirgo dėmėtąja šiltine ir mirė 1919 m. gruodžio 5 d.

Pasilikusi našlė, veliono pati, grįžo Lietuvon, bet visiškai apiplėšta ir be pinigų.

Velionis mokslo darbų jokių, regis, nepaliko.

Dr. J. Staugaitis.

CENTRALINIAME

valdžios vaistų sandėlyj

KAUNAS, Viešoji Aikštė.

Yra Daugybė įvairios tvarstomosios medžiagos:

marlės, ypač sublimatinės, visokios vatos, marlinių bintų, individualinių paketų ir t. t.

Guminių daiktų:

pakišamųjų ratų, irigatorių, drenų, guminių pirštinių, skrandžio zondų, Bier'o bintų etc. etc.

Ligoniams sarginti daiktų:

daug emaliuotų indų šlapumui ir išmatoms, Kramero šinų, emaliuotų lėkščių, puodelių, šaukštų, ramentų su guminiais galais ir t. p.

Ligoninėms prietaisų:

autoklavų, barabanų, didelių ir mažų sterilizatorių, kėdžių ligoniams važinėtis it t. t.

Bakteriologijos kabinetams:

lėkščių Petri, probirkų, objekt. ir dengiamųjų stikliukų mikroskopui, stiklinių vamzdelių etc.

Vaistinėms:

grūstuvų su pestais, menzūrų ir t. p.

Gydytojams:

daugybė įvairiausių chirurgijos instrumentų, oftalmologinių, urologinių instrumentų rinkinių, špricų Luero, Tarnovskio, Rekord, chlorof. maskų, galybės šilko ir ketguto etc. etc.

Įvairiausių vaistų:

Kamforos, kokaino, kofeino, morfijaus, strichnino skied. ampulose, Argenti nucleinici, Bactodextrosae, Pellidoli, Digitalini, Kreosoti, Ortholidini, Maltosae, Dextrosae, Difterijos serumo, vaistų nuo insektų ir t. t.

DAŽŲ:

Haematoxilino, Gentian—Violeto, Eosino, Xylolio ir tt. ir tt.

Prov. K. MAŽONO vaistinėj Skuode

) dirbama (

AMPULŲ

Su šiais sterilizuotais skiediniais:

Cocaini muriat. :-: Coffeini natr.— benz. :-: Coffeini natr. — salicyl. :-: Ergotini Bonjeani :-: Morphii muriat. :-: Natr. arsenicici :-: Natr. arsenicici cum ac. carbol. :-: Natr. kakodyl. :-: Novocaini :-: Ol. camphorae :-: Pantoponi :-: Scopolamini hydrobrom. :-: Strychnini nitr. ir kitų.

Galima užsikyti ir visokių kitokių skiedinių, kokio tik norima nuošimčio.

Gaunama visose vaistinėse.

Nuo š. m. gegužės m. 1 d. Kauno ligoninėj

atidaroma

CHIRURGINĖ AMBULATORIJA

Ambulatoriškai atliekamas ne tik **paprastas ligonio ištyrimas,** bet taip pat ir **rentgenologinis** ir **laboratorinis.** Rentgeno skyriuje atliekami peršvietimai visų kūno dalių; valgio virškinamieji organai tyrinėjami su Rentgeno spindulių pagalba—duodama ligoniui kontrastinės tyrės pavalgyti. Daromi taip pat ir atvaizdavimai plokštelėse (rentgenogramos). Ligoninės laboratorijoj daromios šlapumo mėšlo, skreplių, kraujo analizės, ištraukiama ir ištiriama skrandžio sunka ne tik gulintiems ligoninėj, bet ir ambulatoriniams goniams Kiekvienas ligonis gali būti ambulatoriškai ištirtas visais minėtais būdais. Jei ištyrimui reikalinga yra ilgesnė observacija arba ilgesnis tyrinėjimas pav. **tuberkulinodiagnostika** ir t. p., ligonis gal būti paguldytas čia pat į ligoninės chirurgijos skyrių. Ligoninės laboratorijoj daromi patologohistologiniai ištyrimai mėginamųjų ekscizijų. Ligoniai gali būti gydomi ambulatoriškai ne tik vaistais bei tvarstymais, bet ir kitais būdais. **Ambulatoriškai daromos operacijos:** adatų, kulkų išėmimas **Rentgeno spinduliais kontroliuojant,** abscesų, flegmonų prapiovimas, nedidelių navikų išėmimas, nirimų įtaisymas ir t. t. Vartojama vietinė anestezija ir narkozas. **Ambulatoriškai uždedami visoki gipso tvarčiai ir gorsetai, gydoma Rentgeno ir ultrafijoletaisiais spinduliais,** elektrizacija ir t. t.

Ambulatorijoj dirba šie gydytojai: J. Žemgulys, :-: E. Bliūdžiūtė, V. Kuzma, P. Kalvaitytė. :-:

Ambulatrijos vedėjas yra Dr. J. Žemgulys.

Mokesnis už apžiūrėjimą—5 auks. Už specialinius ištyrimus ir specialinį gydymą skyrium, pagal taksą, vartojamą ligoninėje.

Priimamosios valandos 9—3 val.